

การดำเนินงานโดยผลการของนโยบาย เป็นการขัดคำสั่งของรัฐบาลได้เร็วก่อให้เพรษชัยชนะของนโยบายเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อรัฐบาลได้เร็วก่อให้ถ้าจะไม่ยอมให้สัตย์ชนันต์อัญญาสันติภาพฉบับดังกล่าว และเมื่อสถานการณ์ภายในก็ไม่ดีนัก รัฐบาลจึงจำต้องยอมรับสัญญาฉบับนี้ในที่สุด

การเดินทางไปอียิปต์ (ค.ศ. 1798—1799) ภายหลังการทำสัญญาสันติภาพกับอสเตรีย เป็นที่เรียกว้อยแล้ว นโยบายได้เดินทางกลับมาพำนักระยะในปารีส แต่ได้พยายามถอยออกห่างจาก การเมืองเนื่องจากเห็นท่าทีแล้วว่ารัฐบาลได้เร็วก่อให้มีเป็นที่นิยมของประชาชนนัก ความสำนึกเช่นเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นกับคณะไดร์เคนเตอร์เซ่นกัน ไดร์เคนเตอร์พิจารณาเห็นว่าอันตรายในขณะนี้จะมีอยู่ 2 ทาง คืออังกฤษซึ่งเป็นศัตรูจากภายนอกและนโยบายซึ่งเป็นศัตรูภายใน เพื่อจะกำจัดศัตรูทั้งสอง ไปพร้อมกับ bona partē ได้รับคำสั่งให้เป็นผู้บัญชาการ นำไปยังแนวค้านอิปป์เพื่อไปตัดกำลังเสบียงอาหารของอังกฤษ เพราะถึงแม้ว่าเบลเยียมซึ่งเป็นจุดอ่อนรายสำคัญหัวใจของอังกฤษจะตกมาเป็นของฝรั่งเศส แล้วก็ยังไม่กระทบกระเทือนต่อการเป็นมหาอำนาจทางทะเลของอังกฤษแต่อย่างใด

นโยบายยอมรับข้อเสนอของคณะไดร์เคนเตอร์ร้อยยังยินดี เพราะทรงกับความไฟฟื้นส่วนตัวที่จะหาซื้อเสียงเช่นเดียวกับพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ตามแผนการณ์เมื่อเข้าอียิปต์จะเดินทัพต่อไปยังอินเดีย จะไปร่วมกับ Tipu Sahib (ปักครองยะยะ ค.ศ. 1782—1799) ซึ่งกำลังทำการบุกรุกท่องกุฎิ แต่อังกฤษ แล้วขึ้นไล่อังกฤษออกจากอินเดีย ฝรั่งเศสจะกล้ายเป็นมหาอำนาจทางการค้าเหนือกว่า อังกฤษ การเดินทางเริ่มขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1798 พร้อมด้วยนักวิทยาศาสตร์ นักโบราณคดี วิศวกรและทหารประมาณ 38,000 คน นโยบายแล่นเรือออกจากเมืองท่าตูลูง ภายหลังที่ยึดเกาะมอลต้าจาก Knights of St. John ได้แล้วนโยบายได้หนบหลักกองทัพเรืออังกฤษไปได้สำเร็จและได้ขึ้นบกที่อเล็กซานเดรียเดินทางต่อไปบีงอียิปต์ได้หลังจากภาระที่พิรามิด (Battle of the Pyramids) แต่ความหมายได้บังเกิดขึ้นหลังจากนั้น เมื่อเดือนสิงหาคม เนลสัน (Nelson) แม่ทัพเรืออังกฤษได้พบกับกองทัพเรือฝรั่งเศสที่อ่าวรากูเกอร์ (Aboukir Bay) จากภาระที่แม่น้ำในลักษณะของทัพเรือฝรั่งเศสถูกทำลายจนสิ้น นโยบายจึงถูกตัดขาดจากป่าระเทศฝรั่งเศส จากกองทัพหนุนและเสบียงอาหาร ความหวังมีอยู่ปัจจุบันเดียว คือต้องรุดหน้าไปเรื่อยไปโฉมต่ออาณาจักรเตอร์กี นโยบายบุกเข้าไปในชีเรีย ยึดได้雅法 (Jaffa) แต่ที่เอเครอ (Acre) นโยบายต้องแพชัยกับกองทัพผสมอังกฤษ เตอร์กีภายใต้การนำของเซอร์ชิดนีย์ส มิทจึงจำต้องล่าถอย และเมื่อเกิดภาระบาดเจ็บในกองทัพฝรั่งเศส นโยบายจึงตัดสินใจเดินทางกลับโดยทางบกซึ่งก็ต้องมาแพชัยต่อความยากลำบากอย่างแสนสาหัสในทะเลราย ในขณะนั้นเองนโยบายได้ทราบข่าวความไม่สงบที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสและ

การรวมกำลังกันครั้งที่สองของสัมพันธมิตร นโปเลียนพร้อมด้วยหมู่นายทหารที่เยี่ยมที่สุดจึงได้ลักทิ้ง การเดินทางครั้งนี้โดยทิ้งกองทัพส่วนใหญ่ไว้เบื้องหลัง และลงเรือกลับประเทศฝรั่งเศส

การรัฐประหารและการปักครองระบบบทหาร (The Coup d' Etat of Brumaire) วันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1799)

การรวมภายนอกประเทศมีผลกระทำบนสถานการณ์ภายในของประเทศฝรั่งเศสเป็นอย่างมากใน ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง มีความวุ่นวายเกิดขึ้นโดยทั่วไป ที่สำคัญเช่นการ กบฏของแคว้นบริทกินี รัฐบาลต้องเผชิญกับภาวะค่าของเงินตกต่ำ สภาวะดังกล่าววนั้นถึงกับมีผู้วิจารณ์ ว่าไม่แตกต่างไปจากสภาพการเงินของปี 1789 นagan ก็ถึงแม้ว่าจะอยู่ในฐานะที่ดีกว่า กองทัพผสม ระหว่างอสเตรีย รัสเซีย และอังกฤษประสบชัยชนะเหนือกองทัพฝรั่งเศสทั้งแนวรบด้านอิตาลี สวิทเซอร์แลนด์ และด้านเยอรมัน การพ่ายแพ้จึงเป็นโอกาสสำคัญสำหรับนโปเลียนผู้ซึ่งขอเสียงนาจากการ รบในอิตาลีเมื่อ 3 ปีที่แล้วเป็นอย่างมาก

โดยส่วนตัวของนโปเลียนเองก็เริ่มพอใจที่จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับด้านการเมือง นโปเลียนได้ ร่วมมือกับการเมืองผู้เจนเวทค่อนอื่น ๆ ต่อด้านการปักครองของคณะไดร์คหอร์ดิชช์แยร์ (Adéodat Siéyès และพี่ชาย Lucien Bonaparte ซึ่งแสดงให้เห็นผู้เขียวชาญด้านรัฐธรรมนูญต้องการจะ ใช้นโปเลียนนำไปสู่การปฏิรูปรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสให้สมบูรณ์แบบขึ้น ส่วน Lucien ดำรง ตำแหน่งประธานของคณะกรรมการ 500 คน (Council of Five Hundred) ด้วยการดำเนินงานของ คนทั้งสาม สามารถหาเสียงสนับสนุนจากสภาคูงสูงได้ในที่สุดสภาคูงสูงได้ออกคำสั่งให้นโปเลียนเข้ามายึด ผู้บัญชาการกองทัพในปารีสโดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อน้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับคณะไดร์คหอร์ดิชช์ อย่าง คาดไม่ถึงสภารัฐได้ประกาศต่อต้านการกระทำด้วย แต่ด้วยกำลังกองทัพ สมาชิกที่ต่อต้านเหล่านั้น จึงถูกขับไล่ออกไปจากสภา และนี่คือการรัฐประหารอันมีชื่อเสียงว่า Coup d'Etat of Brumaire ภายใต้ข้ออ้างที่จะเข้าพิทักษ์การคงอยู่ของสาธารณรัฐ สมาชิกสภาคูงสูงอยุ่และสภารัฐยังผู้สนับสนุน นโปเลียนจึงได้ประกาศยกเลิกระบบไดร์คหอร์ดิชช์ และแต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษขึ้นมาคุมหนึ่งทำการ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของฝรั่งเศส

สมัยกงสุล (The Consulate) เมื่อชิแยร์ร่วมมือกับนโปเลียนทำลายอำนาจของไดร์คหอร์ดิชช์ เขาไม่ได้คาดคิดว่าอนาคตต่อมาจะเป็นการก่อตั้งระบบเผด็จการโดยทหารให้กับประเทศฝรั่งเศส หลังจากการรัฐประหารนโปเลียนได้รับอำนาจทางการเมืองเป็นเวลา 10 ปี เป็นการตอบแทนจากชิแยร์ รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งอำนาจออกเป็นหลายส่วนอยู่ในระบบ check and balance โดย คำนึงถึงผลประโยชน์ของเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นสำคัญ แต่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งมีชื่อเรียกว่า

Constitution of the Year VIII ได้ยกอำนาจทั้งด้านบริหารและนิติบัญญัติโดยสืบเชิงให้กับกองศุล 3 คนซึ่งได้รับเลือกมาโดยสภาชีเนต และจะอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 10 ปี ทว่าในทางปฏิบัติที่แท้จริงกองศุลที่ 1 ซึ่งได้แก่นโปเลียนเป็นผู้เดียวที่มีอำนาจอย่างแท้จริง และเป็นที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มิได้บรรจุคำประกาศสิทธิของมนุษย์ชนไว้ด้วยเลย เห็นได้จากไม่ได้ประกันเสรีภาพในการพิมพ์ และการพูด เป็นต้น

ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อำนาจนิติบัญญัติจะอยู่ที่สภา 3 สภา ได้แก่ Senate, Tribuneate และ Legislative Body สภา Senate ประกอบด้วยสมาชิก 80 คน ซึ่งมีวาระอยู่ได้ตลอดชีวิต ส่วนใหญ่จะมาจากความแต่งตั้งของกองศุลที่ 1 และกองศุลที่ 2 ทั้งนี้ทั้งกองศุลที่ 1 และ 2 จะมีสภาพเป็นสมาชิกสภานี้ด้วย ตามความเป็นจริงสภานี้ไม่มีอำนาจด้านนิติบัญญัติใด ๆ เลย แต่กลับมีหน้าที่เสนอชื่อผู้ควรจะได้รับเลือกเป็นสมาชิกในอีก 2 สภา โดยจะเลือกจากรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งจากการเลือกตั้งทั่วไป สภา Tribuneate ประกอบด้วยสมาชิก 100 คน ทำหน้าที่อภิปรายร่างกฎหมายที่ส่งมาโดยกองศุลที่ 1 หรือ คณะที่ปรึกษา แต่ทั้งนี้จะไม่มีสิทธิหรือหน้าที่ออกเสียงรับหรือไม่รับร่างกฎหมายฉบับตั้งกล่าวสำหรับ Legislative Body มีสมาชิก 300 คน ทำหน้าที่ออกเสียงว่าจะไม่รับหรือรับร่างกฎหมายโดยจะไม่มีการอภิปรายใด ๆ ทั้งสิ้น

สถานบันร่างกฎหมายคือ Council of State ซึ่งถือว่ามีแต่บุคคลผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายโดยเฉพาะ คนเหล่านี้จะได้รับแต่งตั้งมาจากกองศุลที่ 1 และยังขึ้นโดยตรงกับกองศุลที่ 1 อีกด้วย

การเลือกตั้งทั่วไปเป็นข้อที่แสดงให้เห็นว่าฝรั่งเศสมีการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ถ้ามองให้ลึกลงไป รัฐธรรมนูญฉบับปีที่ 8 นี้ยังมิลักษณะประชาธิปไตยน้อยกว่าฉบับปี 1791 หรือแม้แต่ของสมัยไดเร็คทอรี การเลือกตั้งทั่วไปมิลักษณะเลือกตั้งทางอ้อม กล่าวคือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้แทนในคอมมูนของตนขึ้นมา ผู้แทนเหล่านี้จะถูกเลือกเพียง 1 ใน 10 เพื่อไปเป็นผู้แทนระดับจังหวัด จากรอบดับจังหวัดผู้แทนเหล่านี้จะถูกเลือกเพียง 1 ใน 10 อีกรอบหนึ่งเพื่อไปเป็นผู้แทนของประเทศ และจะไปนั่งในสภา Tribuneate และ Legislative Body จึงสรุปได้ว่าสมาชิกทั้ง 3 สภา เป็นผลมาจากการแต่งตั้งไม่ใช่เลือกตั้ง กองศุลจึงไม่ต้องกังวลว่าจะมีกรรมต่อต้าน

ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยกองศุล 3 คน โดยกองศุลที่ 1 เป็นผู้คุมอำนาจเกือบทั้งหมดไว้แต่ผู้เดียว กล่าวคือ มีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของรัฐทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทหารหรือพลเรือน มีสิทธิในการประกาศสังคมรวมและสันติภาพ เป็นผู้เดียวที่มีอำนาจเสนอร่างกฎหมายซึ่งผ่านการร่างโดยคณะกรรมการพิเศษของอภิรัฐมนตรี

อย่างไรก็ตามเมื่อนโปเลียนขอประชามติจากประชาชนเกี่ยวกับการปกครองแบบใหม่ก็ได้รับเสียงสนับสนุนถึง 99.9 เปอร์เซนต์ จึงได้เริ่มใช้ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1800 มีผู้วิจารณ์ว่า “นโปเลียนได้อ่านใจอย่างง่ายดายเป็นเพาะประชาชนไม่พอใจการครองปัชชั่น ความอ่อนแอกและความไม่มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการให้เร็วก่อให้”⁵

ในเวลา 2 ปีต่อมา พิท (Younger Pitt) นายกรัฐมนตรีอังกฤษได้กล่าวว่า “การขึ้นสู่อำนาจของโบนาปاتเป็นการพิสูจน์ให้โลกเห็นว่า การปฏิวัติจะนำมาซึ่งระบบการปกครองเด็ดขาดโดยทหาร ซึ่งก็ไม่เป็นจริงที่เดียวแนก อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเพาะฝรั่งเศสกำลังรักอยู่ในนโปเลียนมากกว่า”⁵ หลังจากที่โนปีเลียนกลับจากอียิปต์มาถึงปารีสในเดือนตุลาคม 1799 มีประชาชนเป็นจำนวนมากคาดหวังจะให้เข้าทำการรัฐประหาร ประชาชนมองเห็นแต่ชัยชนะที่โนปีเลียนเคยได้รับแต่ไม่ได้คิดถึงว่า “Citizens” ที่ยังคงมีความหมายเช่นเดิมถึงแม้จะประกาศว่าการปฏิวัติสิ้นสุดลงแล้ว ได้มีสัญญาอึกหอบรรยากาศแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าโบนาปัตจะทำได้ทุกอย่าง เขาเป็นคนขาดประสบการณ์ด้านการเมืองภายในประเทศ และด้วยเหตุผลส่วนตัวที่มีพากษาโคบินอยู่ในกองทัพไม่น้อยทำให้ตนโนปีเลียนไม่สามารถดัดแปลงความต้องการของพากษาโคบินได้เช่นข้างต่อไปที่ควร พากษาโคบินพยายามที่จะขับไล่คณะไทร์เร็คทอร์ออกไป แต่เพราไม่ได้คาดว่าบุคคลผู้ใช้กองทัพจัดการขึ้นเด็ดขาดกับประชาชนในปี ค.ศ. 1795 จะได้นำมืออันน่าเชื่อถือรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประกาศใช้เป็นทางการพากษาโคบินจึงได้เปิดยกประยุทธ์ วิปธุกกาต่อต้านขั้นตอนที่ชุมชนทั่วไป เช่นที่เมืองลิโอน และทูลส์ เป็นต้น แต่ก็ไม่เกิดผลแต่อย่างไร

ตลอดระยะ 3 ปีครึ่งที่โนปีเลียนดำรงตำแหน่งกงกูลที่หนึ่ง (ธันวาคม 1799 ถึง พฤษภาคม 1804) ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อคงไว้ซึ่งสิ่งที่ก่อให้เกิดชั่นต่าง ๆ ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสนองสิ่งที่ชั่นขั้นกลางและชาวนาชาวนา จึงทำให้ประชาชนมีความชื่นชมมากขึ้นมองเห็นว่าเป็นสมัยของความสงบและปลดปล่อย และเป็นตัวอย่างของการเข้าชนชั้นกลางและของการเชื่อมั่นในตนเอง นโยบายของ กงกูลได้ชื่อว่า “Union et Force”

เป็นเวลามากกว่า 6 ปีที่หน่วยการปกครองของฝรั่งเศสได้รับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปรับปรุงด้านการเศรษฐกิจของประเทศด้วย โดยที่โนปีเลียนกล่าวไว้ว่า “ประเทศอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พูดสุข แต่รัฐบาลที่ยังคงถูกวิพากษ์วิจารณ์ ตั้งนั้นโนปีเลียนจึงได้ยกคำสั่งให้ควบคุมหนังสือพิมพ์อีกด้วย

⁵ Irene Collins, *The Age of Progress*, (Lollins : Edward Arnold, 1970). p. 123.

งานที่สำคัญอีกชั้นหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาลได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับรัฐบาลท้องถิ่นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1800 (Local Government Act) โดยรวมอำนาจการปกครองท้องถิ่นเข้ามาสู่ส่วนกลางจนหมดสิ้น ทั้งนี้ เพราะเห็นด้วยอย่างจากสมัยปฏิวัติที่พยายามสถาปนาระบบการปกครองตนเองตามท้องถิ่นแต่ต้องประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง นโยบายจึงหันมาใช้ระบบควบคุมอำนาจแบบระบบอนุญาต อันเท่ากับเป็นการรายงานงานที่ริบเชือพิเศษรั่วไว้ให้ เสรจสมบูรณ์ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นแบ่งลำดับขั้นออกเป็น สมุนเทศาภิบาล (Prefect) ท่านน้ำที่ควบคุมดูแลแผนกหนึ่ง ๆ (Department) และมีรองสมุนเทศาภิบาลหรือข้าหลวง (Sub-prefect) เป็นผู้บุริหารงานระดับจังหวัด (Arrondissement)⁶ คณะบุคคลเหล่านี้จะได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากรัฐบาลกลาง และจะเป็นผู้แต่งตั้งหรือออกโอนข้าราชการขึ้นต่อ ๆ ลงไปตามใจโปรดกน (ยกเว้นตัวราช) คณะบุคคลดังกล่าวครึ่งแรกได้รับการแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่ง 3 ปี และต่อมาเปลี่ยนเป็น 15 ปี และที่น่าแปลกที่ว่าคนเหล่านี้มีภาระมาพนประชุมร่วมกันเพียง 15 วันในหนึ่งปี และจะจำกัดวงการปฏิกริยาอยู่เฉพาะเรื่องงบประมาณเพียงเรื่องเดียว แต่จะทำการปกครองทุกอย่างในมหภาคของตนและส่งรายงานทุกอย่างตรงไปยังรัฐบาลกลาง เมื่อคนเหล่านี้เป็นผู้รับใช้ที่ดีของรัฐบาลกลาง จึงเท่ากับอยู่ในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในอำนาจของนโปเลียนแต่ผู้เดียว

หน่วยการปกครองระดับต่ำที่สุดยังคงเป็นค่ายมูนเเดเม ได้มีอิสรภาพและความสำคัญดังเช่นสมัยปฏิวัติอังกฤษ นายนายคนหนึ่งที่ริบชื่อว่า ในทำเนียด้วยการแต่งตั้งจากสมุนเทศาภิบาล หรือกองศุลกากรนั่น ตามแต่ขนาดของตำบลนั้น ๆ ซึ่งจะมีสภากเทศมาช่วยการบริหาร ท้องถิ่นแต่สมาชิกก็มาจากการแต่งตั้งเช่นกัน

บัญชาเรื่องศาสนาเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกียบพันธุ์ความสัมพันธ์ความเรียบง่ายของประเทศ นโปเลียน มิใช้ผู้เครื่องครัดต่อศาสนาอย่างแท้จริง เพราะเห็นถึงความสำคัญต่อด้านสังคมและการเมืองของศาสนา แคบทรอติในฝรั่งเศส นโปเลียนพูดในคณะราษฎร์ว่า “...” If I were governing Jews, I would rebuild the Temple of Solomon “...” มีความหมายว่าถ้าตนเป็นผู้ปกครองชาวฝรั่งเศส ตน ก็จะต้องเป็นผู้ดูอย่างหนึ่งต่อศาสนาด้วย พากพระเครื่ยไม่พอใจอย่างมากต่อ Civil Constitution of the Clergy นโปเลียนได้แก้บัญชานี้ด้วยการทำข้อตกลงกับสันตปาปาโพลส์ที่ 7 ในปี ค.ศ. 1801 (Concordat of 1801) โดยสันตปาปาได้ประกาศยกเลิกสิทธิในศาสนาสมบูติที่มิอยู่ในฝรั่งเศสซึ่งเคยถูกคณะปฏิวัติยึดไป ซึ่งนโปเลียนตอบแทนด้วยการยอมรับว่าสันตปาปามีอำนาจขอรับใบอนุญาตในเดือนตุลาคม

⁶ พระเตรู รี่องสกุล, บุรีบกนัยหม, (พิมพ์ครั้งที่ 2, พระนคร: รวมสาสน์, 2513) หน้า 48.

ของสันตปาปารอบกรุงโรม ด้วยความหวังของสันตปาป่าที่จะดึงเอาฝรั่งเศสซึ่งเทียบได้ว่าเป็นลูกสาวคนโถกถั่นเข้ามาสู่ขอบเขตอันจำกัดของศาสนจักรอิกคิร์ทัฟ จึงได้ยินยอมให้กงศุลที่หนึ่งเป็นผู้ส่งชื่อผู้เฒ่าสมคำร้องคำแหงนิบิชอนและแล้วสันตปาปาระประการแต่งตั้งให้ บิชอนเหล่านี้จะสามารถต่อรองศุลที่จะซื้อสัมภาระต่อรัฐบาล หลังจากนั้นบิชอนเหล่านี้จะเป็นผู้ตั้งตั้งพระชั้นรอง ๆ ลงไปภายใต้ความเห็นชอบของรัฐบาล เพื่อเป็นการตอบแทนรัฐบาลจะจัดสร้างวัดและบริการอื่น ๆ ทางศาสนาให้ รวมทั้งรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายเงินเดือนให้พระอีกด้วย

หลังจากข้อตกลงดังกล่าวไปเลียนเริ่มดำเนินนโยบายทางศาสนาให้บรรลุจุดประสงค์ให้จงได้มีข้อประกาศห้ามพิมพ์ศาสนาบัญญัติใด ๆ หรือการประชุมในฝรั่งเศสโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลรวมทั้งผู้แทนหรือศาสนทูตเข้ามาดำเนินการใด ๆ ในฝรั่งเศสโดยรัฐบาลไม่ยินยอมอีกต่อไปไม่ได้ ถ้ามีข้อขัดแย้งเนื่องจากศาสนาใด ๆ จะต้องส่งเรื่องราวด้วยคำแนะนำหรือรัฐมนตรี นอกเหนือนั้นยังมีข้อกำหนดของพระอย่างอื่น ๆ อีก Organic Articles ซึ่งมีรายละเอียดดังกล่าวมาได้ถูกทักษิณจากสันตปาป้าเพ้อส์ที่ 7 อย่างไม่ต้องสงสัยจึงเท่ากับว่าสันตปาป้าได้คาดการณ์ผิดโดยสันเชิง เวลาได้ผ่านไปเสียแล้วที่ศาสนจักรจะกลับมานิสิทธิพิเศษได้อีกต่อไป และในปี ค.ศ. 1809 นำไปเลียนก็ยังให้ความช่วยเหลือแก่นิกาย-โปรเตสแตนท์อีกด้วย

การคลังและการอุดหนุนกรรมการให้รับการบูรณะใหม่เช่นเดียวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมือง ได้ทำการแก้ไขการเงินต่อจากรัฐบาลได้เรียกว่า มีความพยายามทำให้บันประมาณไม่เสียคุณย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยฝรั่งเศสได้ถูกสถาปนาขึ้นในปี ค.ศ. 1800 เพื่อจุดประสงค์ให้รัฐบาลยิมเงิน ทำให้รัฐบาลไม่ต้องยืมเงินจากนักการเงินทั่วไปอีกต่อไป ที่สำคัญที่สุดได้แก่การจัดรูปการเงินใหม่ ได้มีการวางแผนเบี่ยงการเก็บภาษีอากรใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้มีการควบคุมอย่างเคร่งครัดเพื่อบังกันการคอร์ปชั่น ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในรอบร้อยปีที่รัฐบาลฝรั่งเศสมีระบบการเงินมั่นคง นอกเหนือนั้นยังได้มีการพัฒนาการทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ เช่น การค้าได้รับการส่งเสริมโดยนโยบายคุ้มกัน เช่น เก็บภาษีสินค้าขาเข้าสูงขึ้น และสนับสนุนด้วยการสร้างถนนและชุดคลอง สำหรับด้านโรงงานอุตสาหกรรมได้มีกฎหมายแรงงานออกมาร่วมกันจาก Le Chapelien Law ค.ศ. 1791 ได้ถือว่าการส์ไดร์คเป็นการผิดกฎหมาย ทว่ามีการช่วยคนงานด้วยการเพิ่มความเข้มงวดในด้านอื่น ๆ ในระยะแรกๆ กายได้การปักครองของนโปเลียนประเทศไทยฝรั่งเศสมีความมั่นคงและสมบูรณ์เป็นอันมาก และสภาพการณ์อันนี้เป็นเหตุหนึ่งแห่งความนิยมเลื่อมใสในตัวนโปเลียน

Code Napoleon เป็นผลงานชั้นหนึ่งซึ่งมีเสียงมาก และนโยบายในรัฐบาลนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นประมวลกฎหมายฉบับที่มีความชัดเจนจำเพาะเจาะจงและมีผลคือประชาชนทุกคน นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมาพระมหากษัตริย์ฝรั่งเศสได้สถาปนาถึงการควบรวมกฎหมาย แต่เมื่อมาถึงปี ค.ศ. 1789 ลักษณะกฎหมายของฝรั่งเศสยังคงไม่มีระเบียบมาตรฐานแต่อย่างใดประมาณปี ค.ศ. 1790 คณะกรรมการปฏิรูปได้เริ่มทำการรวบรวมกฎหมายขึ้นอีกรอบหนึ่ง และสำหรับนโยบายจากเสาะแสวงหาผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินงานแล้วยังเป็นเพรษมีความสนใจอย่างมากเป็นส่วนตัว ซึ่งคงเป็นพลังอันสำคัญที่ทำให้กฎหมายฉบับดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากสำหรับยุคหนึ่น และกฎหมายฉบับใหม่ที่ร่างขึ้นในเดือนมีนาคมปี 1804 นี้จะมีอิทธิพลต่อกฎหมายของประเทศอื่น ๆ อีก เช่น เบลเยียม ฮอลแลนด์ ลักเซมเบิร์ก อิตาลี สเปน โปรตุเกส เยอรมนี สวิสเซอร์แลนด์ อียิปต์ ญี่ปุ่น และประเทศไทย ในละตินอเมริกา

ต่อแต่นี้ไปจะไม่มีชาวฝรั่งเศสคนไหนสงสัยฐานะของตนเองต่อหน้ากฎหมาย ผู้ปกครองถูกกำหนดให้เป็นแบบแผนเดียวแก่กันและเสนอภาคกันทุกคน กฎหมายมุ่งที่จะทำให้สถาบันครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นรากรฐานความมั่นคงของรัฐมีความแข็งแกร่งเพิ่มขึ้น บิดาซึ่งถือว่าเป็นหัวหน้าครอบครัวได้รับสิทธิอำนาจเพิ่มขึ้น บุตรชายที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และบุตรสาวอายุต่ำกว่า 21 ปีจะไม่สามารถทำการสมรสได้ถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากบิดาของแต่ละฝ่าย ด้านภาระยาได้รับการระบุอย่างชัดเจนว่าด้วยกว่าสามี (โน้ตบุ๊กมีความคิดว่า ผู้หญิงมีสมรรถภาพทางสมองด้อยกว่าชาย และเหมาะสมต่องานประเภทเย็บบักถักร้อยเท่านั้น) เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักการในกฎหมายฉบับใหม่ต่อต้านกับความคิดในการปฏิรูปซึ่งระบุว่าหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับชาย ความเท่าเทียมกันของชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมขึ้นติดรวมทางศาสนา และการพิพากษาอย่างเปิดเผยโดยใช้ระบบลูกชุน

การปฏิรูปการศึกษา โน้ตบุ๊กวางแผนการศึกษาของฝรั่งเศสให้เป็นแบบเดียวแก่กัน ค.ศ. 1802 ได้มีการวางแผนการศึกษาระดับปฐมมัธยมและชั้นอนุดิมศึกษา สำหรับการศึกษาชั้นต้นและชั้นกลางบางแห่งให้อยู่ภายใต้การควบคุมของการปกครองท้องถิ่น แต่ให้โรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่ที่เรียกวีซีเช (Lycees) และอนุดิมศึกษาชั้นอนุญัติบัตรรู้บาลลากลาง แต่การศึกษาทุกระดับจะได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลซึ่งนับว่าเป็นรากรฐานของ public school แห่งแรกของยุโรป ค.ศ. 1808 ได้ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งฝรั่งเศสขึ้น (University of France) ทำหน้าที่บริหารและควบคุมแนะนำการบริหารในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งจะยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน การศึกษาได้ขยายตัวขึ้นก็จริงแต่การศึกษาได้กลับมาเป็นเครื่องมือทางการเมืองไป ผู้ที่มีอำนาจต้องการใช้ความรักษาดีให้กับเยาวชน และข้อนั้นคือ ที่แสดงให้เห็นถึงการไม่มีเสรีทางการศึกษา

นโปเลียนได้ประกาศตั้งอิสริยาภรณ์ชั่วเรียกว่า Legion of Honor เป็นการตอบแทนสำหรับผู้ที่ทำความดีขันแทนที่ยศฐานบรรดาศักดิ์ซึ่งถูกคุณประภูมิประการศยกเลิกไปเมื่อปี ค.ศ. 1790 โดยไม่พึงเพียงประท้วงจากฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนั้นยังมีการตั้งตัวรวมลับ มีการเชื้อเชิญหนังสือพิมพ์ ปราบปรามผู้ที่เป็นปฏิบัติการต่อรัฐ ดังนั้นถึงแม้ว่าจะเป็นสังคมที่ทุกคนเท่าเทียมกันแต่ก็ไม่ใช่สังคมที่มีเสรีภาพ จึงกล่าวได้ว่าการบุกครองของนโปเลียนถึงจะยังชี้อ่วงเป็นสาธารณรัฐ แต่ในทางปฏิบัติเป็นการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางเช่นเดียวกับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ยังคงเป็นระบบกษัตริย์เช่นสมัยซีซาร์ของโรม จึงมีคนบางกลุ่มไม่พอใจการรวมอำนาจนี้ ได้มีแผนการณ์ที่จะลอบซ่าบไปเลียนในปี 1801 โดยพวกฝ่ายชาติ (Jacobin Plot) และอิกรั้งหนึ่งในปี 1804 จากฝ่ายขวา (Comte d'Artois) นโปเลียนจึงตัดสินใจสถาปนาตัวเองขึ้นเป็นจักรพรรดิ หลังจากที่ชนะเสียงจากประชาชนด้วยวิธีลงประชามติ ได้มีการทำพิธีราชาภิเศกในวิหารที่ Notre Dame และนโปเลียนได้นำสิงห์โลดอ่อนอำนาจของศาสนจักรโดยสั่นเรืองด้วยการหยิบมุกญาスマวนเองรวมทั้งสวมให้กับพระมหาเศปีนด้วย นับจากนั้นไปราชสำนักฝรั่งเศสได้กล้ายกเป็นศูนย์กลางของความเป็นไปของยุโรป แต่ฝรั่งเศสก็ต้องเผชิญกับสงครามอันยาวนานถึง 11 ปี

นักประวัติศาสตร์วิจารณ์การกระทำของนโปเลียนทั้งในด้านดีและไม่ดี บังก์กล่าวว่า เป็นนักการทหารที่วิเศษสุด เพราะในการบุกครองจะมีการวางแผนที่ชาญฉลาดและละเอียดรอบคอบ จะไม่มีการอาศัยโชคใด ๆ ทั้งสิ้น หรือบางคนพูดว่า นโปเลียนเป็นนักแพ้ด้วยการของศตวรรษที่ 20 แต่บางคนแก้ให้ว่า นี่ใช่เป็นสิ่งที่ควรรับ แต่เป็นเพาะเกิดพิสดรุค ถ้าเป็นศตวรรษที่ 18 จะดีไม่น้อย เนื่องจากมีสักษณะแบบราชอาณาจักรแห่งภูมิธรรม สรุปได้ว่า นโปเลียนเป็นรัชบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ผู้หนึ่งเช่นกัน

ยุโรปในปี ค.ศ. 1799: สงครามคือด้านนโปเลียน

การรวมกำลังพันธมิตรครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1798—1802) ถึงแม้ว่าจะเป็นจักรพรรดิแต่ก็มีความสามารถทำให้เหตุการณ์ภายในประเทศอยู่ในความสงบ และไม่มีนักการเมืองกลุ่มไหนสามารถห้ามหายอำนาจของนโปเลียนได้ แต่ในทางการเมืองระหว่างประเทศสถานการณ์อยู่ในสภาพเสียเบรียบและไม่น่าไว้วางใจ มหาอำนาจของยุโรปได้ร่วมมือกันอีกรั้งหนึ่งเพื่อต่อต้านการขยายอำนาจของฝรั่งเศส Geoffrey Brunn ผู้เขียน *Europe and the French Imperium* วิจารณ์ว่า จุดมุ่งหมายที่มหาอำนาจร่วมมือกันคือสู้ฝรั่งเศสในครั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่ง “คุณธรรม” ซึ่งเสียไปบันทึกแต่ก่อนทัพปฏิวัติฝรั่งเศสอาจชนะสงครามได้มากมาย

ทว่าการรวมตัวของสัมพันธมิตรภายในได้การดำเนินการของออสเตรียในครั้งนี้ยังคงไม่แข็งแกร่งนักเหมือนเช่นเดิม สำหรับออสเตรียจำต้องเป็นพหุวัตถุกับพรหมด้านตะวันออกของฝรั่งเศส เพราะจะมีผลกระทบโดยตรงกับเบลเยี่ยน (Austrian Netherland) แต่เป็นสิ่งตรงข้ามกับปรัสเซียที่มองเห็นความวุ่นวายในสังคมของออสเตรียเป็นช่องทางที่จะแสวงหาผลประโยชน์มาได้ค่อน จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยว่าได้นำความไม่พอใจมาสู่ออสเตรียซึ่งก็ต้องคำนึงถึงการขยายอำนาจในหมู่รัฐเยอรมัน เป็นอย่างมาก สำหรับชาวพอลของรัสเซียผู้มีนโยบายไม่มั่นคงและยึดหยุ่นได้ตลอดเวลาแสดงความไม่สนใจต่อการรวมกำลังนัก เพราะยังสนใจอยู่กับด้านยุโรปตะวันออกและตอนใต้บริเวณเมดิเตอร์เรเนียนมากกว่า และยังมีเรื่องขัดแย้งกับอังกฤษในการแข่งขันกันเรื่องอำนาจทางทะเล สำหรับอังกฤษ มิได้ทุ่มเทมากกับเพียงแต่ใช้กำลังทางเรือปิดล้อมฝรั่งเศสและให้เงินช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการรวมกำลังพันธมิตรครั้งที่สองนี้จึงอยู่ในลักษณะอ่อนแองจากขัดกันด้านผลประโยชน์ของประเทศสมาชิก

อย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงที่นี่โปแลนด์จะต้องดำเนินการแก้ไข喻หารือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสังคมมาเกิดเรื่องขึ้นในปี 1799 ทั้ง ๆ ที่ได้ตรัสเตรียมกันมาอยู่หน้าตั้ง 2 ปี ในระหว่างประเทศที่สำคัญในการสังคมสามประเทศคือ อังกฤษ รัสเซีย และออสเตรีย ออสเตรียมีสภาพภูมิศาสตร์ที่จะโฉมต์ได้ง่ายที่สุด แต่ยังไประกว่านั้นโปแลนด์เองประสงค์จะเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในเยอรมันและอิตาลีตอนเหนือตัวยังวางแผนทางการทหารเป็นอย่างเดียวการรบที่มาแรงโก (Marengo) ในวันที่ 14 มิถุนายน 1800 กองทัพฝรั่งเศสสามารถเอาชนะกองทัพออสเตรียได้อย่างเด็ดขาด และบังคับให้กักรพารดิตต้องยอมเข็นสัญญาพารบ ด้านเยอรมันนายพลมองโรอาชนาดอสเตรียได้ที่ไฮเอนลินเดน (Hohenlinden) ในวันที่ 3 ธันวาคม 1800 จากสนธิสัญญาลูนเนวิล (Treaty of Lunéville ค.ศ. 1801) โดยฝรั่งเศสได้รับการยินยอมต่อสิทธิชนิดเดียวกับเจ้าของดินแดนที่เคยได้รับจากสัญญาคอมโพฟอร์มิโอ รัสเซียได้ถอนตัวออกจากสังคมด้วยการประกาศตัวเป็นกลาง ดังนั้นจึงเหลืออังกฤษแต่ผู้เดียวทำการต่อต้านฝรั่งเศส หลังจากอาชนาดสัมพันธมิตรในแนวรบด้านตอนเหนืออิตาลีแล้วโปแลนด์เริ่มวางแผนจะบุกเบิกอังกฤษ ความคิดตั้งกล่าวว่า “ไม่ใช่ของใหม่” รัฐบาลไดเรคทอร์ เคยดำรงจ忙ุกเบิกอังกฤษแต่ในนาปูลาองได้ทักษิหัวไว้โดยให้เหตุผลถึงความไม่พร้อมเพรียงของกองทัพซึ่งก็เนื่องมาจากความคิดปฏิวัติที่เน้นเรื่องเสรีภาพ ภารträภภาพและสมอภาคทำให้ทหารหยอดน้ำเบียนวินัยลง มาถึง ค.ศ. 1797 คณะรัฐบาลไดเรคทอร์ได้วางแผนยึดมือของมหาอำนาจทางทะเลเพื่อจัดการกับอังกฤษ สเปนเป็นประเทศที่มุ่งหวังทว่าก็ต้องมาแพ้กองทัพเรืออังกฤษภายใต้การนำของ Jervis

และเนลสันที่ Cape St. Vincent นอกจาหันน์กีมีแผนการณ์อื่น ๆ อีก เช่น ให้ความช่วยเหลือกับพวากบุญ (Wolfe Tone) ในไอร์แลนด์ แต่ก็ประสบความล้มเหลวอีกเช่นเดียวกัน การเป็นรองอังกฤษในเรื่องกำลังทางทะเล ทำให้อังกฤษเพิ่มความเข้มแข็งมากขึ้นเมื่อยังได้อำนาจของประเทศอื่นมาเพิ่มเติม เช่น Cape Town, มาเลกา ซีลอน และ Amboyna จากดังในปี 1796 หมู่เกาะอินเดียตะวันตกของฝรั่งเศส (St. Lucia) และทรินิตี้แอดดิตของสเปน เมื่อถึงเวลานี้ไปเลียนได้เริ่มวางแผนเป็นอย่างดี ในการบังคับการบีลด้อมของอังกฤษ ฝรั่งเศสได้ยืนมือของสันนิบาตชาติเป็นกลาง (League of Armed Neutrality) บีลด้อมทะเลขบลัดิก เป็นการบีบบังคับให้อังกฤษต้องทำส่งครามทางทะเลกับเคนยา แต่แผนการณ์ของไปเลียนยังคงไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากภารกุลอบป้องประชานมของชาร์พอลที่ 1 ทำให้สันนิบาตชาติเป็นกลางต้องสลายตัวไป

ส่งครามทำความเสียหายให้กับการค้าของอังกฤษอย่างหนัก รัฐสภาอังกฤษเรียกร้องให้มีการเจรจาสันติภาพกับฝรั่งเศส ซึ่งตรงกับความประسังค์ของนโปเลียนเพื่อจะได้หันความสนใจทั้งหมดมาดำเนินการภายในประเทศ แอ็ดดิงตัน (Henry Addington ค.ศ. 1801—1804) ซึ่งเพื่อจะได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษสืบต่อจากพิทได้เปิดการเจรจาสันติภาพขึ้นและส่งครามสุดสัมฤทธิ์ สนธิสัญญาเอเมียง (Treaty of Amiens 27 มีนาคม ค.ศ. 1802) โดยสัญญาฉบับนี้ประเทศไทยอังกฤษยอมคืนอาณาจักรต่าง ๆ ที่ตนตีได้จากฝรั่งเศส ยกเว้นด้า และสเปนในระหว่างส่งคราม (นอกจากเกาะลังกา ทรินิตี้แอดดิต) และยอมคืนมอลตา ให้แก่ในท้อฟเชนต์จอห์น ส่วนนโปเลียนนั้นยอมถอนจากเนเปิล อีบีร์ต และโปรตุเกส กงสุลที่หนึ่งจึงได้ซื้อว่าผู้นำสันติภาพมาสู่ฝรั่งเศส

การรวมกำลังพันธมิตรครั้งที่ 3 (ค.ศ. 1804—1805) ขณะที่นโปเลียนกำลังสถาปนาอำนาจของตนอยู่ในประเทศไทยฝรั่งเศสนั้น ประเทศไทยอุ่นใจเริ่มรวมตัวกันเพื่อจะขัดขวางความเป็นใหญ่ของฝรั่งเศส สันติภาพเอเมียงส์เป็นเพียงสัญญาพักรบชั่วคราวระหว่างส่งครามสองส่งคราม อังกฤษเป็นประเทศที่รู้สึกวิถีของอำนาจที่ขยายขึ้นเรื่อย ๆ ของนโปเลียน ส่งครามสองครั้งที่ผ่านมานี้ผลกระทำต่อระบบเศรษฐกิจของอังกฤษเป็นอย่างมากอยู่แล้ว แต่สัญญาสันติภาพกลับทำให้อังกฤษต้องเผชิญกับภัยมากขึ้น สันติภาพทำให้นโปเลียนทุ่มเทความสนใจต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจภายในฝรั่งเศสได้เต็มที่ สัญญาลุนเนวิลทำให้ฝรั่งเศ斯สามารถเบิดตลาดการค้าด้านเยอรมันเป็นผลสำเร็จภายใต้สัญญาสันติภาพที่อยู่มูลอยู่กับอสเตรีย ฝรั่งเศสได้รับความชั้นชั้นจากบรรดาเจ้าผู้ครองแคว้นเยอรมัน และยังมีเพิ่มอิทธิพลทางการเมืองด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการทหารแก่รัฐเยอรมันเหล่านั้น การมีสันติภาพเพื่อการค้าจะได้ขยายตัวกล้ายิ่งสิ่งที่ไม่เป็นจริงอีกต่อไป การค้าของอังกฤษเริ่มตกต่ำลงอย่างเห็นได้ชัดและส่วนที่สูญไปได้ตกไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส มีสัญญา

ให้เห็นว่าฝรั่งเศสจะใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการทำสงครามต่อต้านอิทธิพลของอังกฤษในปีค.ศ. 1803 ฝรั่งเศสได้เพิ่มอัตราภาษีขาเข้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับน้ำตาลและผ้าฝ้าย ยังมีการขยายสัญญาทางการค้ากับอัลจีเรีย ทูนิส เตอร์กี รวมทั้งความพยายามติดต่อกันแอบลิเวนท์และอียิปต์ ยังไปกว่านั้นยังขยายกองทัพเรือนเป็นที่คาดหมายว่าคงจะสามารถถูกลักพาตัวได้ในสหราชอาณาจักร ในด้านอาณา尼คอมได้ซื้อหลุยส์เซียนจากสเปนและในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1801 กองทัพฝรั่งเศสกำลังคนถึง 10,000 คนได้ถูกส่งไปยังชานโอดมิงโก (San Domingo) ในหมู่เกาะอินเดียตะวันตกเพื่อยึดอำนาจจากผู้เด็จการนิโกรชื่อตูซังต์ลูแวร์ตูร์ (Toussaint-Louverture) และเป็นที่น่าสงสัยว่าจุดมุ่งหมายที่แท้จริงอยู่ที่เกาะจำไม้ก้าของอังกฤษยังกว่านั้นยังเพิ่มอิทธิพลในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มีพันธุ์ไม้ด้วนอันดีกับอาณาจักรอตโตมัน ซึ่งจากข้อตกลงของประเทศทั้งสอง ฝรั่งเศสจะมีสิทธิ์เบ็ดเสร็จแล่นเรือผ่านทะเลได้ จากท่าที่ดังกล่าวอังกฤษเริ่มเกรงว่าฝรั่งเศสอาจจะเข้าควบคุมทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อาจมีแผนการณ์ยึดลิเวนท์และเส้นทางการค้าของรัสเซียซึ่งเท่ากับว่าเป็นการคุกคามความปลอดภัยของอินเดีย และยังเพิ่มความไม่ไว้วางใจมากขึ้นเมื่อมีแนวโน้มว่าฝรั่งเศสอาจคุกคามอียิปต์ รัฐบาลอังกฤษถึงกับส่งผู้แทน (Colonel Sébastiani) ไปดูเหตุการณ์ในอียิปต์ ซึ่งจากรายงานนอกจากกล่าวว่าอิทธิพลของอังกฤษตกลงไปมากแล้วยังมีกองทหารฝรั่งเศสอยู่ถึง 6,000 คน จะนั่นทำให้อังกฤษคิดว่าฝรั่งเศสจะยึดอียิปต์ รัฐบาลของพิต (Younger Pitt) เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1804 จึงพิจารณาเห็นว่าส่งความเป็นสิ่งที่จำเป็นมากกว่า นโยบายต่อสู้ฝรั่งเศสดำเนินต่อไป แต่การยกดันอำนาจของนโปเลียนทางบกมีทางเดียวคือเรียกสมัชันรัฐสภา โดยจะมีอังกฤษเป็นผู้อุปถัมภ์ด้านการเงิน ด้วยการดำเนินงาน Hawkesbury รัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษขอสัญญาและรัสเซียยอมตกลงร่วมมือต่อต้านอำนาจของฝรั่งเศส แต่ในบรรดาหน่วยงานทั้งสามนี้รัสเซียให้ความสนใจการรวมกำลังครั้งน้อยที่สุด

จุดมุ่งหมายพื้นฐานของการรวมกำลังของพันธมิตรในครั้งนี้ก็เพื่อปกป้องการขยายตัวของฝรั่งเศสเข้าสู่ใจกลางของยุโรป รัสเซียจึงต้องกล่าวเป็นด้วยกันว่าจัดการกลสำคัญในการสหกรณ์นี้ นโปเลียนได้พยายามที่จะดึงความสนใจของรัสเซียให้อยู่ทางตะวันออกไกล โดย Duroc ผู้แทนชื่อฝรั่งเศสไปติดต่อเสนอเงื่อนไขต่อเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ 1 แต่ถูกปฏิเสธโดยสันเชิง รัสเซียเห็นว่าไม่เป็นการดีที่จะมีเรื่องขัดกับอังกฤษพระเจ้าอเล็กซานเดอร์เคย์ทิงเรียกประชุมคณะกรรมการรัฐบาลในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1801 ว่าจะเข้าร่วมพันธมิตรฝ่ายฝรั่งเศสหรืออังกฤษ สำหรับพระองค์เองทรงเห็นว่าอังกฤษเพลี้ยงพร้าจะมีผลให้ฝรั่งเศสขยายอิทธิพลเข้าสู่ยุโรปด่อนกลางและตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นรัสเซียจึงเซ็นสัญญาพันธมิตรกันทั้งสองฝ่าย ทั่วโลกันอังกฤษในเดือนมิถุนายนและฝรั่งเศสในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1801

แต่เมื่อเวลาผ่านไปได้เป็นที่ประจักษ์ว่าอันตรายของฝรั่งเศสคงมีมากกว่า ดังนั้นรุสเซียคงจะเดือกด้วย ข้างอังกฤษเป็นแน่นอน สำหรับด้านฝรั่งเศสนोไปเลียนพร้อมจะเจรจาประนีประนอมเรื่องการผลิต้า เพราะยังไม่พร้อมจะทำสังคม แต่อังกฤษได้ประกาศสังคมเป็นทางการแล้วในวันที่ 18 พฤษภาคม ปี 1803

การรบทหาราฟลาการ์ (Trafalgar) โนไปเลียนตั้งจุดมุ่งหมายที่จะเอาชนะอังกฤษให้ได้ ดังนั้นเมื่อสังคมเริ่มขึ้น กองทัพฝรั่งเศสจึงเข้ายึดแคนอนโนเวอร์ โดยทันที พร้อมกันนี้ได้ประกาศว่าชาวยังคงห้ามทางน้ำและทางบก และเรือเพื่อเข้าโจมตีทางอังกฤษ ซึ่งตามแผนการณ์ดังกล่าว นั้น กองทัพเรือฝรั่งเศสจะต้องเข้าควบคุมช่องแคบอังกฤษให้ได้ก่อนเป็นสิ่งแรก กองเรือสมฝรั่งเศส เป็นได้เดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปถึงหมู่เกาะอินเดียตะวันตกเพื่อตัดก้าลังของอังกฤษ และ เพื่อค่อยให้กองทัพเรืออังกฤษให้ติดตามไป และแล้วฝรั่งเศสก็จะตีกลับเข้ายึดช่องแคบอังกฤษ แต่ แผนการณ์นี้ต้องประสบความล้มเหลว ในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1805 วิลล์เนฟ (Villeneuve) ได้เล็อกลอดหนี ให้เนลสัน (Nelson) ออกติดตามไป แต่ฝ่ายอังกฤษได้ค่อยสกัดกองทัพเรือฝรั่งเศษจากกลับ และตีกองทัพเรือของวิลล์เนฟปราชัยไปที่ไกลแแหลมพินิสแตร์ (Cape Finisterre) วิลล์เนฟพยายามจะเข้าพักที่ค่าดิชเพื่อซ่อมแซมกองทัพใหม่—ท่ามกลางโอกาส และเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม ปีเดียวกัน เนลสันได้ทำการยกกองทัพเรือสมของฝรั่งเศสและสเปนพินาศย่อยยับไปที่ทรายราฟลาการ์ เป็นอันว่าอังกฤษ ได้เป็นจ้าวทะเลแต่ผู้เดียวโดยไม่มีใครเทียบ

หลังจากการรบครั้งนี้ทำให้นโนไปเลียนต้องชะงักแผนการที่จะโจมตีทางอังกฤษไปอีกหลายปี แต่การบีดล้อมยังคงดำเนินอยู่ต่อไป ทัศนะของโนไปเลียนเห็นว่าในเมืองอังกฤษเป็นประเทศค้าขาย การค้าเป็นพื้นฐานของความร่ำรวย กำลังอำนาจ และระบบที่นับถือของสังคมจะยังดำเนินอยู่ได้ตัวความมั่นคงทางการค้า ถ้าฝรั่งเศสสามารถสกัดมิให้สินค้าอังกฤษออกมาน้ำต่ำได้ ทองคำซึ่งจะไปทั่วโลกหลังชนบัตรก็จะไม่มีเข้าสู่อังกฤษ การเงินจะอยู่ในสภาพตกต่ำขาดเสียหาย และจะมีผลกระทบให้การคุกสานกรรมชั่วังัน พวกรชนชั้นกลางจะเลิกสนับสนุนรัฐบาล และชนชั้นต่ำก็จะทำการกบฏขึ้น ดังนั้นถึงแม้จะแพ้สังคมทางเรือ โนไปเลียนก็วางแผนใช้การท่าลายทางเศรษฐกิจ ดังเช่นโนไปเลียนกล่าวกับโจเซฟว่า “...” a means of attacking the sea from the land “.....”⁷

สนธิสัญญาเพรสเบร์ก (Treaty of Pressburg, เดือนธันวาคม ค.ศ. 1805) ในการรวมกำลังของสัมพันธมิตรครั้งนี้เพื่อจะขับไล่ฝรั่งเศสให้ออกไปจากเบลเยียม จากรัฐเยอรมันและจาก

I. Collins. *The Age of Progress*, p. 151

อิตาลี ส่วนหัวชาร์โอลิเก็ชันเตอร์ที่ 1 ของรุสเซีย นอกจากไม่ไว้ใจในท่าทีของฝรั่งเศสด้านเมดิเตอร์เรเนียนแล้ว พระองค์ยังต้องการจะมีอิทธิพลแต่ผู้เดียวในเตอร์กีและแอลมบลั่น และสำหรับอสเตรียต้องถูกมีอำนาจในอิตาลีให้เหมือนเดิม และต้องกำราถังอย่างจากการพ่ายแพ้ในปี ค.ศ. 1796 และปี 1800 ดังนั้นสถานการณ์ในยุโรปจึงถูกน้ำเป็นอันตรายมากสำหรับฝรั่งเศส กองทัพօสเตรีย และรุสเซียกำลังเคลื่อนไหว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการทันทีเพื่อมีให้กองทัพหังสงนิรนามกันได้ กองทัพฝรั่งเศสเดินทางผ่านยุโรปโดยใช้เวลาเพียง 23 วัน ในระยะทาง 500 ไมล์และเข้าโจมตีกองทัพօสเตรียทางตะวันออก กองทัพօสเตรียภายใต้การบังคับบัญชาของแม็ค (Mack) ต้องประสบกับการพ่ายแพ้จากการรุบห้อม (Bute) ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1805 หลังจากนั้นได้เคลื่อนทัพไปทางลุ่มน้ำดาบูนไปสู่กรุงเวียนนาโดยไม่ได้รับการต่อต้านอย่างใด

กองทัพօสเตรียได้เข้าร่วมกับรัสเซียเด็กต้องมาพ่ายแพ้อย่างยั่นเย็นในวันที่ 2 ธันวาคม 1805 ในการรบที่อสเตรลิทซ์ (Austerlitz) ในระหว่างการรุบห้อมจะจบสิ้นลง Lallemand รัฐมนตรีต่างประเทศของฝรั่งเศสได้แนะนำโนําเลียนว่าไม่ควรจะทำลายօสเตรียให้ย่อยยับ แต่ควรจะประนอมในสัญญาสันติภาพความมีลักษณะที่เท่าเทียมกัน เพราะการคงอยู่ของօสเตรียเป็นความจำเป็นสำหรับอารยธรรมยุโรป จะเป็นปราการต่อต้านชาวรัสเซียน օสเตรียเป็นศัตรูกับรัสเซีย และโดยประเพณีจะทำลายอันนาเจตอร์กี แต่นั้นโนําเลียนไม่สนใจแต่อย่างใด ดังนั้นมือประเทศօสเตรียยอมรับปฏิบัติตามสัญญาเพรสเบิร์ก օสเตรียต้องสัญเสียประชากรในอาณาจักรไวถึง 3 ล้านคน วินิเทีย (Venetia) ได้ถูกรวมเข้ากับอาณาจักรอิตาลีของโนําเลียน และօสเตรียต้องเสียดินแดนแถบชายฝั่งทะเลอาเตเรียติก อิสเตรียและดัลมาเทีย ซึ่งทำกับว่าอิทธิพลของօสเตรียไม่ว่าประการใด ๆ ในเยอรมันนีและอิตาลีได้อันตรธานไปสิ้น

ตามสนธิสัญญาเพรสเบิร์กโนําเลียนประสมผลสำเร็จในการขยายอิทธิพลในเยอรมันนี ผู้ปกครองแคว้นบาวาเรียได้รับการสถาปนาให้เป็นกษัตริย์ ได้รับดินแดนเพิ่มขึ้นจนเป็นประตูผ่านที่จะเข้าอิตาลีเป็นการตอบแทนที่เป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศส เจ้าผู้ครองรัฐเยอรมันต่อมา ได้รับดินแดนและปรับฐานะทางสังคมเพิ่มขึ้น ต่อไปนี้จะไม่ต้องรวมอยู่ในอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ต่อมา แต่จะ瓜รวมกันเข้าเป็นสมาพันธ์รัฐแห่งลุ่มน้ำไรน์ (Confederation of the Rhine) ภายใต้การคุ้มครองของนโนําเลียน ถึงแม้ว่าจะมีรัฐทางตะวันตกจะไม่ได้รวมอยู่ด้วยในครั้งแรกแต่ก็ยังดีจะเข้าร่วมในสมาพันธ์รัฐ ดังนั้นสมาพันธ์รัฐที่เกิดขึ้นใหม่จึงมีลักษณะสมบูรณ์ (ค.ศ. 1806) และพร้อมกันนั้นโนําเลียนได้บังคับให้พระเจ้าฝรั่นซิสที่ 2 ทรงคำแนะนำจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย

สมាបันธรัชท์ที่เกิดขึ้นใหม่เท่ากับเป็น “Third Germany” เป็นคุลัญถ่วงอำนาจของทั้งออสเตรียและปรัสเซียไปในเวลาเดียวกัน

นโยบายต้องประสบนัยหาในการที่จะต้องปักครองที่กว้างใหญ่อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เพื่อจะได้วางใจได้นโยบายนี้ใช้ชีวิถีสถาปนาหรือผูกพันเจ้าผู้ครองแคว้นต่าง ๆ ให้อยู่ในตรากฎเดียวกับคน (Dynastic Policy) บรรดาอังสาหหรือพี่สาวได้สมรสไปกับเจ้าเมืองอิตาลี นายพลมูรัท (Murat) ได้รับยกเป็นคุกแห่งเยอรมัน โจเชฟได้เป็นกษัตริย์แห่งเนเปิลส์ และหลุยส์โบนาปาร์ตดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งฮอลแลนด์ เมื่อมานึงจุดนี้ปรัสเซียไม่สามารถจะอดทนได้อีกต่อไป พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 3 เคยประกาศตนเป็นกลางหึ่งในการรบบี 1795 และ 1806 ต้องถูกบีบตัวจากค่าเรียกร้องของประชาชนของพระองค์ให้ต่อสู้การขยายอำนาจของฝรั่งเศสในครั้งนี้ หันนี้พระภารตีคล้อมของโนโภเลียนนำความพินาศมาให้แก่การค้าและชนชั้นพ่อค้าปรัสเซียอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตามการเข้าสู่สหรวมของปรัสเซียเป็นการสายเกินไป และเหตุผลที่ปรัสเซียยังไม่พร้อมที่จะทำสังคมร่วมแล้ว ถึงแม้กองทัพบกปรัสเซียจะได้ชื่อว่าทรงสมรรถภาพที่สุดในยุโรปแต่ก็เป็นสมัยก่อน โนโภเลียนอาจชนะปรัสเซียได้อย่างเด็ดขาดจากการรบที่จีนา (Jena) ตุลาคม ค.ศ. 1806 สมรรนจะสั้นลงด้วยสัญญาทิลสิต

สนธิสัญญาทิลสิต (Treaty of Tilsit กรกฎาคม ค.ศ. 1807) กำลังกองทัพของรัสเซียยังคงปฏิบัติการอยู่ทางปรัสเซียตะวันออก การรบอยู่ในลักษณะที่ฝรั่งเศสได้เบรินตลอดเวลา และในที่สุดจากการที่ฟริดแลนด์ (Friedland) ชาวนอเล็กซานเดอร์ต้องขอสงบศึก ประมุขฝ่ายตะวันออกและฝ่ายตะวันตกได้พบกันบนแพในแม่น้ำนีเมน (Niemen) ตลอดเวลาของการเจรจาโนโภเลียนได้แสดงการยินยอมและยินดีในการจะเป็นพันธมิตรกับรัสเซีย จากสัญญาทิลสิตในลักษณะวัง ๆ เป็นการทดลองยอมรับ “เขตอิทธิพล (spheres of influence)” ของกันและกัน โนโภเลียนจะยอมให้อเล็กซานเดอร์ยึดครองพื้นแดนต์จากสวีเดน และจะไม่แทรกแซงในการดำเนินนโยบายของรัสเซียในแหลมบลช่าน

ในข้อความที่ไม่เปิดเผยตอนหนึ่งของสัญญาทิลสิต อเล็กซานเดอร์สัญญาว่าจะเป็นผู้ไกลเกลี่ยระหว่างโนโภเลียนและอังกฤษ ถ้าอังกฤษปฏิเสธรัสเซียจะประกาศสงครามกับอังกฤษ จะปิดกะเหลบลติกมิให้สินค้าอังกฤษเข้า และจะบังคับให้เดนมาร์คสวีเดน โปรดุเกสเข้าร่วมสหภาพต่อต้านอังกฤษ รวมทั้งเข้าอยู่ในระบอบคองตินเดลต์ด้วย เพื่อเป็นการตอบแทน โนโภเลียนจะเป็นคนกลางไกลเกลี่ยระหว่างรัสเซียกับเตอร์กี และถ้าเตอร์กีปฏิเสธรัสเซียและฝรั่งเศสจะร่วมมือกันทำลายล้างอำนาจของอาณาจักรอตโตมัน สรุปได้ว่าสัญญาทิลสิตนอกจากเป็นสัญญาที่แบ่งทวีปยุโรประหว่างอเล็กซานเดอร์ กับโนโภเลียนแล้วยังเป็นที่ทำให้เป็นที่ยอมรับกันว่าฝรั่งเศสเป็นประเทศมหาอำนาจอย่างแท้จริงของยุโรป

สัญญาที่ลิสตียังกำหนดโดยคณะกรรมการของปรัสเซีย ตัววันตกให้แก่ราชอาณาจักรเวสต์ฟາเลีย (Westphalia) ซึ่งเป็นราชอาณาจักรที่เกิดขึ้นใหม่อยู่ภายใต้การปกครองของเจอโรม (Jerome) น้องชายของโนโปเลียน ทางตัววันออกต้องเสียดินแดนในโนปแลนด์ให้กับแคว้นวอร์ซอ (Duchy of Warsaw) ซึ่งจะถูกนำไปเป็นของกษัตริย์แห่งเชกโชนี นอกจากนั้นปรัสเซียจะต้องไม่อนุญาตให้สินค้าอังกฤษเข้าสู่ดินแดนของตน รวมทั้งต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสหภาพก้อนใหญ่ตัวย

สหภาพทางเศรษฐกิจ พอกจะเป็นที่แน่ใจได้ว่าเป็นการยกมาที่โนโปเลียนจะใช้กำลังทางเรือเข้ายึดครองเกาะอังกฤษในระยะนี้ โนโปเลียนรู้ดีว่าการที่มีอำนาจทางบกในยุโรปรวมตัวกันต่อสู้ตน เพราะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากอังกฤษ และก็แน่ใจได้ว่าถ้ายังปล่อยอังกฤษไว้เช่นนี้ การผนึกกำลังเพื่อทำลายล้างฝรั่งเศสจะต้องยังคงมีอยู่อีกต่อไป เมื่อจุดอันตรายอยู่ที่ความร่ำรวยของอังกฤษ โนโปเลียนจึงวางแผนทำลายเศรษฐกิจของอังกฤษ ระบบคونติเนนตัลมีจุดมุ่งหมายที่จะทำลายการค้าภาคพื้นทะเล ด้วยความหวังว่าจะทำให้เกิดการว่างงาน ความวุ่นวายทางการเงิน และประชาชัชนอังกฤษจะบังคับให้รัฐบาลขอทำสัญญาสันติภาพเอง โนโปเลียนจึงประกาศกฤษฎีกาเบอร์ลิน (Berlin Decrees) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1806 โดยประกาศบังคับให้ล้มเหลวทางการอังกฤษ ห้ามประเทศพันธมิตรของอังกฤษติดต่อกันข่ายด้วย รวมทั้งประกาศยึดรัฐสินของคนอังกฤษในแผ่นดินใหม่ยุโรป รัฐบาลอังกฤษตอบโต้ด้วยการประกาศ (Order in Council) ในปี 1807 ให้มีล้อมเมืองท่าประเทศที่ยอมรับ กฤษฎีกาของโนโปเลียน เดือนธันวาคม ปี 1807 โนโปเลียนประกาศกฤษฎีกามิลานอิก แต่อังกฤษก็ตอบโต้อีกเช่นกัน ดังนั้นสหภาพทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสองเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นทุกที

ในระหว่างปี 1807—1810 โนโปเลียนบีบบังคับให้ประเทศชา谊ผึ้งทะเลปฏิบัติตามกฤษฎีกาเบอร์ลินและมิลานอย่างแท้จริง ค.ศ. 1807 เดนมาร์คถูกบังคับให้เข้าร่วมในระบบที่โนปแลนด์ตั้ง ค.ศ. 1810 กองทหารฝรั่งเศสเข้ายึดครองเยอรมันตอนเหนือ เช่น เมืองเยเมเบิร์ก เบรเมน ดานซิก และลูเบ็คเมื่อหลุยส์โบนาปาราตปฏิเสธที่จะยอมรับระบบที่โนปแลนด์เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการบ่อนทำลายเศรษฐกิจของด้วย โนโปเลียนก็เปลี่ยนให้ยอลແลนด์มาเข้ากับฝรั่งเศสโดยตรง ไม่เพียงแต่เท่านั้น เมื่อสินค้าของอังกฤษยังคงเข้ายุโรปได้โดยผ่านทางรัฐสันตปาปา และเมื่อสันตปาปานบกฤษฎีกาที่จะเข้าร่วมในระบบที่โนปแลนด์ตั้งโนปแลนด์ได้ออกคำสั่งคุมขังสันตปาปาระบกษาไว้ในรัฐสันตปาปางานนี้ ราชอาณาจักรอิตาลี

ผลพัธ์จากการเบี่ยงคดีในตั้งกิรังไกลไปกว่าหนึ่งอึ ไม่ผลทำให้เศรษฐกิจของยุโรปอยู่ในสภาพแย่ร้าย การค้าตกต่ำ สภาพการว่างงานเพิ่มขึ้นสูงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนเยอรมันตอนเหนือ ดังนั้นจึงทำให้พากษันชั้นกลางของยุโรปโดยทั่วไปเริ่มนิยมการต่อต้านนโยบายเปลี่ยนและคนกลุ่มนี้เองจะเป็นกุญแจสำคัญในบวนการชาตินิยม ซึ่งทำให้นโปเลียนตกราก่อนจากในที่สุด เพราะเมื่ออังกฤษประกาศบดล้อมเป็นการตอบโต้ฝรั่งเศสไปเลียนก็ไม่มีกำลังทางเรือพอจะต่อสู้กับอังกฤษ ถึงแม้จะยิ่มมือของดัชนาซ่วยในปี 1807 ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด สินค้าอังกฤษลักลอบเข้ามายังยุโรปผ่านทางโปรตุเกส ชิชิลี และชาโอลานิการอย่างสม่ำเสมอ

สงครามคานสมุทร (Peninsular war 1808–1814) อาณาจักรโปรตุเกสเป็นจุดหนึ่งที่ไม่อยู่ในเขตอิทธิพลของนโปเลียน ยังไปกว่านั้นอังกฤษและโปรตุเกสยังมีสัญญาการค้าที่มั่นคงต่อกันซึ่งนโปเลียนเห็นว่าเป็นการท้าทายระเบียบคดีในตั้งของตน ดังนั้นเมื่อโปรตุเกสประกาศไม่ยอมรับกฤษฎีกาเบอร์ลิน กองทัพสมฝรั่งเศสเป็นจึงเข้ารุกรานโปรตุเกสในปี 1808 และทำให้ผู้ปกครองประเทศต้องกล่าวตัวขอเสด็จลี้ภัยไปพำนักที่บรัสเซล ไม่เพียงแต่ท่านั้นไปเลียนได้ตัดสินใจที่จะควบคุมสเปนอย่างเด็ดขาดด้วยการแทรกแซงทางการเมืองไปเลียนได้แต่ด้วยโจเชฟชื่นเป็นกษัตริย์แห่งสเปนส่วนนายพลมูร์รักเข้ารับตำแหน่ง กษัตริย์แห่งเนเปิลส์แทนโจเชฟ

ทั้งๆ ที่นโปเลียนต้องสูญเสียกำลังคนไปมากกว่าสามแสนคนเท่านั้นที่จะเป็นสามหมื่นคนตามที่คาดหมายไว้ก็ยังได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า การกระทำของนโปเลียนเป็นที่เมล็ดซังของชาวสเปนโดยทั่วไปทั้งในและเป็นผู้ไม่ซื่อสัตย์และไม่มีความเคารพในศาสนา (การที่คุณชังสันตปาปา) จึงเกิดมีบวนการติดตามไปติดตามสนับสนุนชาวอาชญากรรมราษฎร์สหภาพเพื่อต่อต้านบโนมีเลียน ๑๘๐๙ สมเดยาราชปีศาจได้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าอังกฤษจะไม่ลงเหลือในการแทรกแซงสิ่งแวดล้อมของโปรตุเกสในครั้งนี้

เดือนกรกฎาคม 1808 กองทหารฝรั่งเศส 20,000 คน ภายใต้การบังคับบัญชาของดูปองต์ (Dupont) ต้องยอมจำนนต่อพากบูรุสเปนที่เมืองเบย์เลน (Baylen) นับเป็นการพ่ายแพ้เป็นครั้งแรกในรอบ 15 ปี ของฝรั่งเศส จึงทำให้เกิดความหวั่นไหวถึงพลังอันใหม่ที่เกิดขึ้น พระเจ้าโจเชฟต้องเสด็จหนีออกจากแม่ริโอย่างเร่งรีบ โชคด้วยยังช้ำเดิมเมื่อกองทัพเรืออังกฤษภายใต้การบังคับบัญชาของเวลลิงตัน (Sir Arthur Wellesley หรือ Duke of Wellington) ได้ยกพลขึ้นบกที่ลิสบอน และมีชัยต่อกองทัพฝรั่งเศสที่วิมิโร (Vimiero) กองทัพฝรั่งเศสต้องยอมเซ็นสัญญาที่ชินตรา (Convention of Cintra ปีหกุมค.ศ. 1808) ซึ่งมีผลบังคับให้ทหารฝรั่งเศสต้องออกจาประเทศโปรตุเกส

ความพ่ายแพ้ครั้งนี้กระตุ้นให้นโปเลียนเข้ามายุทธการรับในสเปนด้วยตัวเอง พร้อมด้วยกองทหาร 200,000 คน นโปเลียนสามารถเอาชนะทุกอย่างได้และเข้ายิ่ดแม่ริโอยู่ในปลายปีนั้นเอง

กองทัพอังกฤษภายใต้การนำของ เชอร์จอนน์ มัวร์ (Sir John Moore) ได้เข้าโจมตีเพื่อตัดเส้นทางคมนาคมของโปแลนด์ทางด้านเหนือมุ่งหน้าจะสกัดการขยายตัวข้าสู่โปรตุเกส ทว่าก็ยังไม่สามารถสกัดกองทัพนโปแลนด์ได้ การรวมก่อขึ้นทั่วไปทำให้หันโปแลนด์ต้องแบ่งกำลังออกเป็นสองฝ่ายซึ่งมีผลให้แนวรบทุกด้านอ่อนแลง ในที่สุดอังกฤษภายใต้การนำของเวลลิงตันกู้สถานการณ์ของอังกฤษไว้ได้ และรุกໄล่ฝรั่งเศสได้ทั้งในสเปนและโปรตุเกส

ออสเตรียจ่ายโอกาสที่ฝรั่งเศสกำลังเพลี่ยงพล้ำในสเปนเข้าทำสงครามอีกครั้งหนึ่ง ออสเตรียดำเนินนโยบายชาตินิยมปลูกวิญญาณรักชาติของประชาชนในอาณาจักรให้ลุกขึ้น เพื่อบังกับบ้านเดิมเมืองนนอนด้านรุสเซียยังคงค้ำรักความเป็นพันธมิตรกับนโปแลนด์ ส่วนอังกฤษก็ยังคงมีส่วนแบ่งเดิมคือใช้กำลังสำคัญในการจะทำสงครามทางบก กองทัพออสเตรียจึงเป็นกำลังสำคัญในการรบครั้งใหม่นี้ เป็นความหวังที่ดี เพราะกองทัพออสเตรียมีสมรรถภาพดีขึ้นและเข้าใจในยุทธวิธีของนโปแลนด์มาก ภายใต้การบังคับบัญชาของอาร์ดယุกชาลส์กองทัพออสเตรียก่อจะเอาชนะกองทัพฝรั่งเศสได้ถึงแม่ฝรั่งเศสจะชนะในการที่วาร์แกรม (Wagram) ฝรั่งเศสก็ต้องประสบภัยอย่างหนัก แต่ออสเตรียไม่ต้องการที่จะทำสงครามอีกต่อไปชึ้นก็เป็นความต้องการของฝรั่งเศสเช่นกัน สนธิสัญญาเวียนนา (Treaty of Vienna หรือ Peace of Schönbrunn 14 ตุลาคม ค.ศ. 1809) จึงเป็นผลของการต่อสู้ ออสเตรียต้องเสียดินแดนในโปแลนด์ให้กับรัสเซียและมาตุลาติ่ง ๆ ด้านตะวันออก เศรษฐิติคิให้กับฝรั่งเศส และต้องเข้าร่วมในระบบทะ變化 คุณดินเดนตัล

ในครั้งนี้นโปแลนด์ต้องดำเนินการอย่างโดยย่างหนึ่งเพื่อประกันอนาคตด้านออสเตรีย และยังไประกว่านี้เพื่อที่จะยกฐานะเกียรติศักดิ์ของตนของขึ้น นโปแลนด์จึงขอสมรสกับอาร์ดယุก มารี หลุยส์ พระธิดาของจักรพรรดิ ทุกสิ่งทุกอย่างจึงเป็นอันตกลงกันได้

สถานการณ์ในปี ค.ศ. 1810 ถึงแม้ว่าในปี ค.ศ. 1810 ยังคงเห็นความพ่ายแพ้ของศัตรูเก่า ๆ ของนโปแลนด์ (ยกเว้นอังกฤษ) เหตุการณ์ก็ยังแตกต่างไปจากปี 1806 หรือปี 1800 ได้มีขบวนการใหม่เกิดขึ้นคือ พลังชาตินิยมที่พัฒนาขึ้นในสเปนและออสเตรีย ยังไประกว่านี้อังกฤษยังประสบความสำเร็จในการตั้งฐานทัพถาวรขึ้นได้ในโปรตุเกส ซึ่งจะมีผลให้ส่งความไม่สงบไปได้โดยไม่ขาดแคลนเสบียง และระบบทะ變化 คุณดินเดนตัลได้กระดับชั้นชั้นกลางของยุโรปต่อต้านนโปแลนด์ทุกแห่ง ข้าราชการฝรั่งเศสต้องรุ่นราวยอยู่กับการลักลอบขนสินค้าอังกฤษ และมีผลให้นโปแลนด์เรียกเก็บภาษีเพิ่ม จึงยังทำให้ความเกลียดชังที่มีอยู่แล้วที่ความรุนแรงมากขึ้น

สถานการณ์ดูไม่เป็นใจกับฝรั่งเศสนัก ชาร์อเล็กชานเดอร์ พันธมิตรก่อจากสัญญาทูลสิตปี 1807 เริ่มมีท่าทีไม่น่าไว้วางใจนัก รัสเซียจ่ายโอกาสจากสัญญาทูลสิตเข้าครอบครองพื้นแลนด์

ดินแดนแคนบัลข่านรวมทั้งในโปแลนด์ แต่ยังคงไม่ได้สิ่งที่มุ่งหวังอันได้แก่ค่อนแคนติโนเบล และดูเหมือนแน่นใจได้ว่านโปเลียนยังไม่ต้องการจะแบ่งอาณาจักร์เตอร์กเพื่อผลประโยชน์ของอเล็กซานเดอร์ แต่อย่างใด รัสเซียไม่พอใจเลยที่นโปเลียนยึดแคว้นโอลเดนบวร์ก (Oldenburg) เพื่อให้รัฐเบียนค่อนดิเนตต์ได้ผล เพราะรัชทายาทของแคว้นนี้เป็นพี่น้องกับพระองค์ ยังเพิ่มความไม่พอใจที่มีต่อพระราชมากขึ้นในการที่นโปเลียนได้เสริมกำลังแคว้นวอร์ซอให้เข้มแข็งขึ้น เพราะพระองค์เกรงว่าภัยภูมิแห่งความรักชาติของชาวโปโลจะพื้นขึ้นมาอีก มิใช่เฉพาะองค์อเล็กซานเดอร์เท่านั้นที่ไม่พอใจในโปเลียน ขุนนางชั้นสูงก็ไม่พอใจเช่นกัน กลุ่มคนดังกล่าวได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากการค้ากับอังกฤษ (ไม่และเยอรมัน) การค้าถูกทำลายลงอย่างร้ายกาจถึงรัฐบาลรัสเซียก็ขาดรายได้จากภาษีเป็นจำนวนมากด้วย ค.ศ. 1810 พระเจ้าชาร์จิงปีธิเศษที่จะอยู่ภายใต้รัฐเบียนค่อนดิเนตต์และยังได้ตั้งพิกัดภาษีขึ้นมาอีกอย่างสูงสำหรับสินค้าฝรั่งเศส และในนี้ต้องมาได้เปิดเมืองท่ารัสเซียให้เรืออังกฤษเข้าออกได้ มิใช่ที่นโปเลียนจะประท้วงการค้าระหว่างอังกฤษและรัสเซียยังคงดำเนินอยู่ต่อไป ในที่สุด นโปเลียนจึงตัดสินพระทัยที่จะลงโทษรัสเซียให้สาสม

ปรัสเซียเป็นจุดอันตรายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ารัสเซีย ผลการรบที่เจนาพระเจ้าเฟรเดอริก-นหาราชต้องเสียคนไปถึง 40,000 คน กองทัพฝรั่งเศสยึดครองบางส่วนของปรัสเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามเมืองท่าสำคัญ ๆ การค้าตกต่ำอย่างน่าใจหาย สถานการณ์ดังกล่าวบีบบังคับให้รัฐบาลปรัสเซียต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายเสียใหม่ เป็นที่ประจักษ์ว่าพลังชาตินิยมจะสามารถรวมความเป็นหนึ่งใจเดียวจากชนทุกชนได้ รัฐบุรุษที่สำคัญในการดำเนินการครั้งนี้ได้แก่สเตินและไฮร์เดนเบิร์ก (Stein และ Hardenberg) สเตินได้ดำเนินนโยบายยกเลิกระบบทางสหภาพที่ดินทั่วทั้งปรัสเซีย และได้ให้มีการเลือกตั้งผู้ปกครองระดับท้องถิ่นกันเองเป็นการเอาใจพวกรชชันกลางที่เลื่อมใสในระบบประชาธิปไตย ส่วนไฮร์เดนเบิร์กได้นำนโยบายการแยกแขวงที่ดินมาใช้ซึ่งมีผลทำให้ชวนานมีฐานะดีขึ้น สามารถที่ดินเป็นของตนเอง Scharnhorst รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาได้นำระบบทหารกองหนุนมาใช้ ซึ่งด้วยระบบนี้ในปี ค.ศ. 1811 รัฐบาลสามารถเรียกกองทัพได้ถึง 120,000 คน และสุดท้ายคือการโฆษณาปลูกความรู้สึกชาตินิยมอย่างเต็มที่จากศูนย์อำนาจที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน

สองครามกับรัสเซีย ค.ศ. 1811 รัสเซียกับปีธิเศษรัฐเบียนค่อนดิเนตต์อย่างสื้นเชิง การสองครามระหว่างปะทะทั้งสองจังหวัดนี้ พร้อมด้วยกองทัพจำนวนพลถึง 600,000 คน ซึ่งเกิดที่มาจากการดราฟท์ที่ถูกยึดครองด้วยได้เริ่มเดินทางเข้าสู่รัสเซียในปี ค.ศ. 1812 แต่รัสเซียใช้แผนการที่เรียกว่า “scorched earth” กล่าวคือจะไม่ยอมแพ้กับกองทหารฝรั่งเศส แต่จะถอยร่นเรือย ๆ พร้อมกับเผาผลิตภัณฑ์เมืองตามทางไปเสียด้วยเพื่อตัดกำลังข้าศึก กองทัพมีมาของนโปเลียนจึงเคลื่อนไปตาม

ดินแดนที่ว่างเปล่า มีการรบครั้งใหญ่เกิดขึ้นครั้งเดียวที่บอร์โดโน (Borodino) ซึ่งห่างจากมอสโคว์เพียง 30 ไมล์ ถึงแม้ว่าฝรั่งเศสจะชนะแต่ก็ต้องเสียทรัพลีไปอย่างคาดไม่ถึง และเมื่อมาถึงมอสโคว์ ก็ต้องพบกับเมืองที่เกือบว่าง ถึงแม้นโปเลียนจะส่งข้อเร贾สบศิกไปถึงพระเจ้าชาร์แดกได้รับการปฏิเสธ

เท่ากับว่า โปเลียนถูกทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยวในเครบลินเมืองหลวงของรัสเซียซึ่งห่างจากพรมแดนฝรั่งเศสที่แม่น้ำนีเมนถึง 700 ไมล์ และเป็นเวลาถึง 1 เดือนเต็มที่ไม่มีความหวังว่าการเจรจาสันติภาพจะเกิดขึ้นแต่ประการใด นโปเลียนไม่กล้าพอที่จะพานักอยู่ต่อไปโดยไม่มีการติดต่อกับฝรั่งเศส ตลอดฤดูหนาวที่จะมาถึง มีหนทางเดียวเท่านั้นคือการล่าถอยและในเดือนตุลาคมปีนั้นเอง ส่วนที่เหลืออยู่ของกองทัพนี้มาก็เริ่มยกกระเบนกลับ

กองทัพที่ล่าถอยของฝรั่งเศสต้องเผชิญกับการลอบโจมตีจากกองทหารรัสเซียและกองโจรสoldier อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายพลคุตูซอฟ (Kutusov) รวมทั้งกองทหารคอลแซคคลอดเส้นทางทหารฝรั่งเศสถึงจะเห็นด้วยหัวใจแต่ก็ต่อสู้อย่างอดทนและมีระเบียบวินัยภายใต้การบัญชางานของจอมพลเนย (Ney) แต่ทุกสิ่งทุกอย่างในมหกรรมนี้เข้ามาในระยะเดียวกันรวมทั้งความทารุณของอากาศ กองทัพฝรั่งเศสจึงต้องพนักความพินาศอย่างน่าใจหาย นโปเลียนต้องทิ้งกองทัพของพระองค์หนีไปปารีสในวันที่ 13 ธันวาคม

สงครามปลดปล่อย (War of Liberation) ถ้าจะพูดกันแล้วนั้นโปเลียนได้นำเสรีภาพเสนอภาค นาให้แก่คนอิกเบินจำนวนมาก แต่มันผิดอยู่ที่ความรู้สึก ประชาชนในดินแดนที่โปเลียนเข้าครอบครองมองเห็นว่าตนอยู่ในฐานะผู้แพ้ มากกว่าจะคิดว่าได้ถูกปลดปล่อย ความรู้สึกชาตินิยมที่นั่นโปเลียนเคยนำมาใช้เป็นเครื่องมือให้กลับมาทำลายตนเอง เช่น เมื่อปี 1806 ความรู้สึกถึงฐานะของชาวเยอรมันกลับเกิดขึ้น ข้อเขียนของ Johann Gottlieb Fichte ใน *Addresses to the german Nation* หรือข้อเขียนของ Ernst Moritz Arndt ต่างเรียกร้องให้ปรัชเชียทำการปลดปล่อยชาวเยอรมันให้พ้นจากการปกครองอันกดขี่ของฝรั่งเศส ในที่สุดปรัชเชียได้ร่วมมือกับรัสเซียตามสนธิสัญญากาลิช (Kalisch คุณภาพนี้ ค.ศ. 1813) พرومันน์อังกฤษเรียกร้องให้ออสเตรียเข้าร่วมด้วย จึงกลายเป็นการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยโรเปินให้พ้นจากอำนาจของต่างชาติ (ฝรั่งเศส)

นโปเลียนพยายามต่อสู้สังหารครั้งใหม่ด้วยการสั่งเกณฑ์ทหารใหม่ถึง 300,000 คน ซึ่งเป็นการแనะนอนที่ทหารเหล่านี้มีความสามารถไม่ดีนัก แต่พระองค์ก็สามารถเอาชนะพันธมิตรได้ที่ลูตเซ่น (Lutzen) ในแซกโซนีและที่เบาตเซ่น (Bautzen) ในไซลีเชียเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 1813 แต่เป็นที่

น่าเสียดายที่พระองค์ไม่สามารถอาชนาได้อีก ในหัวเลี้ยวหัวต่อในอุปกรณ์จักรพรรดิออสเตรียได้เข้าแทรกแซง ได้ส่งข้อเรียกร้องให้มีการพักรบ ซึ่งนโปเลียนได้รับรับข้อเสนอdingกล่าวเพื่อหน่วงเวลาปรับเปลี่ยนให้เข้มแข็งขึ้น ส่วนฝ่ายสัมพันธมิตรก็ได้ใช้เวลาว่างนี้รวมกำลังฝ่ายตนให้แข็งขันเช่นกัน ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นในระยะ 6 อาทิตย์นี้ทำให้สัมพันธมิตรมีกำลังกล้าแข็งจนนโปเลียนไม่สามารถตีได้กลับได้

ในระยะพักรบนี้เองอุปกรณ์จักรพรรดิได้เข้าร่วมมือกับอังกฤษ ปรัสเซียและรัสเซียอย่างเต็มตัว ซึ่งจะมีผลให้สัมพันธ์นี้ยาวนานมาถึงกาลสั้นสุด จากการรบที่เดรสเดน (Dresden) เดือนสิงหาคม ปี 1813 นโปเลียนอาชนาของทัพอุปกรณ์จักรพรรดิได้อย่างดงาม แต่เมื่อทัพนายกองของพระองค์ต้องประสบความปราชัยทั่วทุกหนทุกแห่ง กองทัพของฝ่ายสัมพันธมิตรกระหนบเข้ามาทั้งสามด้าน พระองค์ต้องถอยไปบีดเจาไลพ์ซิก (Leipzig) เป็นที่มั่นสุดท้าย การรบนาชาติที่เกิดขึ้นที่ไลพ์ซิก มีกำลังทหารทั้งหมดของทั้งสองฝ่ายถึง 500,000 คน และทำการรบที่อยู่อยู่ถึง 3 วันระหว่าง 16–18 ตุลาคม แต่ต้องมาแพ้แก่กองทัพสัมพันธมิตรอุปกรณ์จักรพรรดิ ปรัสเซีย รัสเซียและสวีเดนซึ่งภายใต้การบัญชางานของเบอร์นาด็อต (Bernadotte) สามารถรักษาแห่งลุ่มแม่น้ำไรน์ซึ่งนโปเลียนเองได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1806 ก็เปลี่ยนนโยบายมาต่อต้านพระองค์ เวลลิงตันได้เดินทัพเข้ายึดครองเมืองบรู๊ฟ ทั้งกษัตริย์โจเชฟก็ได้ถูกขับไล่ออกไป กองทัพสัมพันธมิตรได้รุกไล่เข้ามาถึงประเทศฝรั่งเศสอันเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี 1793 ถึงแม้ว่านโปเลียนจะพยายามต่อสู้ต่อกำแพงหวังก็ได้สูญเสียไปเสียแล้ว วันที่ 1 เดือนมีนาคม ปี 1814 ชาาร์โอล์ฟชานเดอร์และกษัตริย์แห่งปรัสเซียเข้าสู่ปารีสได้เป็นผลสำเร็จ องค์นโปเลียนถูกจับและเนรเทศไปอยู่ที่เกาะอลบَا (Elba) เกาะเล็กๆ นอกชายฝั่งอิตาลี แต่ก็ยังคงไว้ได้ชั่วต้นจักรพรรดิ สำหรับประเทศฝรั่งเศสตามสัญญาปารีสปี 1814 (First Treaty of Paris 1814) ต้องเสียเขตดินแดนในเยอรมันนี เบลเยียมและอิตาลี อย่างไรก็ตามพร้อมเดินใหม่นี้ก็ยังดีกว่าที่เคยเป็นอยู่ในปี 1790 และสัมพันธมิตรก็ได้ยึดคลีปปีค่าได้ ของฝรั่งเศส ไม่ได้เรียกร้องค่าปฏิกรรมสังคม จึงกล่าวได้ว่าเป็นสัญญาสันติภาพที่มีความปรานีอย่างคาดไม่ถึง

การพ่ายแพ้สัมภารของนโปเลียนเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน อาจเป็นด้วยการคาดการณ์ล้มเหลวของตนเองผิดไป มิคิดมาก่อนว่าอังกฤษเป็นจักราชที่จะไม่มีการเที่ยบได้ การใช้รัฐเบี้ยนคุณดินเนนตัลที่ไร้ผลเป็นการทำลายเศรษฐกิจของฝรั่งเศสเอง การบุกเข้าสู่รัสเซียทำให้ต้องสูญเสียกองทัพที่มีสมรรถภาพไปเสียโดยใช่ที่ และสิ่งสุดท้ายคือการไม่เข้าใจลึกซึ้ง พลังของลัทธิชาตินิยม และบังจับสุดท้ายได้แก่น้ำหน้าภายในของฝรั่งเศสเอง

ประการแรกคณฝรั่งเศสเริ่มเบื้องหน่ายและไม่พอใจสิ่งรวม เพาะทำให้คนตายมาก และเศรษฐกิจก็ทรุดโกร穆ลง ประการที่สองได้แก่การที่โนปะเลียนไม่สามารถเอาชนะสิ่งรวมในสเปนได้ และประการสุดท้าย กลุ่มแครอลิกที่เคยให้ความสนับสนุนโนปะเลียนได้เปลี่ยนท่าทีไป เนื่องจากไม่พอใจที่โนปะเลียนสมัชชุกุญแจกรรดโดยพละการ การที่ผู้นำคิดนัดสนับปะปานอิตาลี และยังในปี 1809 เมื่อสนับปะปานประกาศคว่ำบาตรโนปะเลียน โนปะเลียนกลับสั่งจับสนับปะปานไว้อัสดี แล้วยังในปี 1812 เมื่อสนับปะปานโปรดักต์ว่าบารอนโนปะเลียน โนปะเลียนกลับสั่งจับสนับปะปานไว้อัสดี ไปปั้งที่ชาโวนา (Savona) ใกล้กับเจนัว ยังกว่านั้นในปี 1812 ในคำประกาศฟองเทนโบล์ (Fontainebleau) ยังต่อต้านศาสนា การกระทำของโนปะเลียนดังกล่าวมิใช่เฉพาะชาวแครอลิกในฝรั่งเศสที่ไม่พอใจ แต่เป็นแครอลิกทั้งหมดในยุโรป

หลังจากสิ้นอันจាយของโนปะเลียน เคานต์อ็อฟปราวองซ์ (Count of Provence) อนุชาของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้รับการสถาปนาจากสภานิติบัญญัติแห่งฝรั่งเศสให้ดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งฝรั่งเศส ทรงพระนามว่าพระเจ้าหลุยส์ที่ 18 พระองค์ทรงเป็นบุคคลที่ฝ่ายสัมพันธมิตรยอมรับเนื่องจากเคยทำภาระเป็นหัวหน้าพวกลึกลับและเป็นบุคคลสำคัญในการต่อต้านโนปะเลียน พระเจ้าหลุยส์ที่ 18 ทรงประทานกฎตั้งรัฐธรรมนูญ (Constitutional Charter) ซึ่งมีการก่อตั้งรัฐบาลแบบรัฐธรรมนูญ เป็นการประกันเสรีภาพของประชาชน ความเสมอภาคในเรื่องโอกาสเสรีภาพในสิ่งพิมพ์ ทว่าในขณะเดียวกันบุคคลที่แวดล้อมพระองค์อยู่เป็นพวกอนุรักษ์นิยมและเคยโยกอาสาที่จะทำลายล้างความคิดใหม่ ๆ ของการปฏิวัตินี้ 1789 ซึ่งอิทธิพลของกลุ่มนุ่มบุคคลเหล่านี้เองภายใต้ระยะเวลา 2-3 เดือนพระเจ้าหลุยส์ก็ถูกจับกุมและถูกประหารชีวิตโดยการตัดหัว ยังคงมีการต่อต้านการทั้งทหารและพลเรือนที่นิยมนโนปะเลียน อนุญาตให้พวกลึกลับกลับเข้าประเทศได้ และยังคงให้หุนങงและพระเรียกที่ดินคืนจากชาวนาได้ การแสดงออกถึงความไม่พอใจจึงมีอยู่โดยทั่วไปในฝรั่งเศส ซึ่งโนปะเลียนได้เผาเมืองดูสตานการณ์ดังกล่าวอย่างพอใจ

การต่อสู้ครั้งสุดท้าย

ข่าวของการแตกกันระหว่างสัมพันธมิตรที่การประชุมเวียนนาในการจะกำหนดโชคชะตาของยุโรปเพิ่มความมั่นใจให้กับโนปะเลียนในการจะกลับสู่อันจารึกครั้งหนึ่งในที่สุดโนปะเลียนจึงลอบหนี ออกจากเกาะเอลบานาเข้ามาสู่ตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศสได้เป็นผลสำเร็จ และยังได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากชาวนาและทหาร วันที่ 20 มีนาคม 1815 โนปะเลียนก็กลับเข้าไปเป็นนายประเทศฝรั่งเศสในพระราชวงศ์ดุยแลร์ส็อก เพาะเข้ามานิใช้ในฐานะผู้เด็ดขาดหรือทรราชย์ ทว่าอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกการ

ปฏิวัติ ผู้พดุงเสรีภาพและสันดิการ แต่เป็นสิ่งตรงกันข้ามในสายตาของสมัพน์มิตร ในระยะเวลาเพียง 3 อาทิตย์ที่นี้ไปเลียนกลับมาเมื่ออำนาจได้เรียกกองทัพใหม่เครื่องพร้อมที่จะบุกเบสเยี่ยม เพื่อบดขยักกองทัพของอังกฤษ (เวลลิงตัน) และปรัสเซียก่อนที่อสเตรียและรัสเซียจะเข้ามาสมบทได้ทันบรรดาราชรุ่นของฝ่ายสัมพันธมิตรจึงต้องพบปะกันอย่างรีบด่วนแบบฉันท์มิตรอีกรังหนึ่งที่เวียนนาเพื่อจะแผนกกำลังจัดตั้งไปเลียน

การรบในวันที่ 18 มิถุนายน ปี 1815 เป็นวันชีชะตาของการรบอันยาวนานนับจากปี 1793 มาจนไปเลียนมาพ่ายอย่างราบคาบที่วอเตอร์ลู (Waterloo) และนไปเลียนต้องเสด็จหนีเข้ามาสู่ปราสาทว่าต้องประสนกับการไม่ใช้ดินของรัฐสภา ในที่สุดพระองค์จึงต้องยอมจำนนต่อฝ่ายอังกฤษ และต้องถูกส่งไปคุกขังอย่างแข็งแรงบนเกาะเซนต์ไฮเลนา (St. Helena) อันตั้งอยู่โดยเดียวกลางมหาสมุทรแอตแลนติกด้านใต้ ซึ่งพระองค์ใช้ชีวิตบันปลายการเขียนบันทึกความทรงจำในสันชีวิตในปี 1821

ผลของการปฏิวัติฝรั่งเศสต่อประเทศต่างๆ มีผู้กล่าวว่าคำขวัญ “เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ” เกิดขึ้นในฝรั่งเศสก็จริง แต่คนฝรั่งเศสเองได้ชื่นชมน้อยมากสีสังเหล่านี้ไปมีผลกับอื่นมากกว่า แต่ทั้งนี้ก็เป็นยกที่จะระบุลงไปชัดเจนถึงผลที่มีต่อประเทศต่างๆ ในยุโรป ทั้งนี้ เพราะต้องคำนึงถึงอิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของประเทศนั้นด้วย

อังกฤษผู้เป็นนายทุนใหญ่ในการปกครองต่อสู้การขยายอำนาจของฝรั่งเศสในครั้งแรกก็ได้รับผลกระทบจากปฏิวัติใหญ่เช่นเดียวกัน ความคิดเรื่องการปฏิวัติแพร่ไปอย่างรวดเร็วในอังกฤษเนื่องจากเสรีภาพทางการพิมพ์ และเป็นเพราะอังกฤษยังไม่ผ่านไปจากความคับแคนของการปฏิวัติอุตสาหกรรม อีดมัน เบิร์ก (Edmund Burke) ในขั้นแรกได้แสดงความชื่นชมการปฏิวัติอย่างมากถึงแม้ภายในจะแสดงความคิดต่อต้านอย่างรุนแรง ถือเหมือนว่ากลุ่มชนนั้นก็ยินดีต่อการครองราชย์เช่นเดียวกับชนชั้นกลางหัวรุนแรงนักปฏิรูป พวกรชนชั้นสูงที่สังกัดกลุ่มวิกช่างฟื้นฟูชาвлอนดอน และกรรมกรโรงงานอุตสาหกรรมจากทางเหนือพร้อมกันนี้ได้มีการดำเนินการในรูปต่างๆ ในลอนดอน ด.ร. ริ查ร์ด ไพรซ์ (Dr. Richard Price) ได้แสดงวิชาสรรเสริญความงามของฝรั่งเศส ทางสมาคมนักปฏิวัติ (Revolutionary Society ตั้งปี ค.ศ. 1688) ได้ส่งจดหมายแสดงความยินดีไปให้สภาร่างรัฐธรรมนูญในปารีส หลังจากนั้นได้มีสมาคมนักปฏิรูปและสนับสนุนรัฐธรรมนูญตั้งขึ้นโดยทั่วๆ ไปในเมืองเชสเตอร์ เชฟฟ์ฟิลด์ นอร์วิก ลิตเติล นอร์ฟ์ทิงแฮมและเมืองอื่นๆ อีก ถึงขนาดมีการส่งของช่วยเหลือไปให้กองทัพฝรั่งเศสด้วย หรือ London Corresponding Society ของโทมัส ฮาร์ดี้ (Thomas Hardy) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในเดือนมกราคม ค.ศ. 1792 ได้ส่งจดหมายโต้ตอบไปถึงฝรั่งเศสลดลงมีบท

บทเป็นศูนย์กลางของพวกรัฐนแรงในอังกฤษ เช่นเป็นผู้เสนอให้กรรมการมีสิทธิเลือกตั้งโดยเท่าเทียมกัน สมาชิกของสมาคมนี้ประกอบด้วยช่างฝีมือ และพ่อค้าเจ้า ๆ ซึ่งนับได้ว่าเป็นสมาคมทางการเมืองของพวกรัฐนแรง สำหรับอังกฤษแล้วการปฏิวัติฝรั่งเศสได้ทิ้งอิทธิพลความคิดไว้ให้แก่ชนชั้นกรรมกรไม่น้อย ถึงแม้ว่าอิทธิพลนี้จะผ่านรากไม้ลึกนัก แต่ในระยะนั้นนำมาซึ่งความรุนแรงหรือแม้แต่สังหารได้

ในเริ่มแรกมติมหาชนของอังกฤษชื่นชมต่อการปฏิวัติในฝรั่งเศสต่อว่าเที่ยบได้กับ “Glorious Revolution ค.ศ. 1688” และเชื่อว่าจะไม่มีระบบการปกครองแบบไหนที่ดีไปกว่า นักเขียนที่มีชื่อเสียงเช่น ฟ็อกซ์ (Charles James Fox) เกร (Charles Grey) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวิร์ดส์เวิร์ธ (William Wordsworth) ได้เขียนหนังสือแสดงออกถึงความชื่นชมต่อการปฏิวัติในครั้งน้อยย่างมาก ทว่าในเวลาต่อมาอารมณ์ดังกล่าวก็เริ่มเปลี่ยนไปชั่งเห็นได้จากข้อเขียนของเอدمัน เบิร์ก Reflections on the Revolution in France ได้เตือนคนอังกฤษให้หยุดคิดก่อนว่าความคิดเรื่องการปฏิวัตินั้นถ้าไม่มีการหยุดยั้งบ้างแล้วอาจจะทำลายทุกสิ่งทุกอย่างของสังคมได้เพียงในขั้นคืนเดียวซึ่งความคิดของเบิร์กนี้เป็นที่ชื่นชมของกลุ่มหัวก้าวมาก เพราะคนเหล่านี้ยังมีความหวั่นเกรงจากข้อเขียนของ โธมัส เพน (Thomas Paine) เรื่อง The Rights of Man ซึ่งสนับสนุนให้ลัจจารัฐบาลกษัตริย์

นอกจากนี้พระรัฐบาลอังกฤษต้องเผชิญกับความไม่สงบภายในประเทศอังกฤษ เมื่อจากการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในไอร์แลนด์ได้เกิดขบวนการกบฏเอกสารชี้น์ เช่น Society of United Irishmen (1791) และอีกหลาย ๆ กลุ่มเรียกตัวเองว่า Defenders ขบวนการทางการเมืองเหล่านี้ยังคงใช้ความรุนแรงถ้าเกิดความจำเป็น ได้มีการเรียกร้องเสรีภาพความเสมอภาคในด้านศาสนาและการเมืองสำหรับกลุ่มแคಥอลิค และถึงกับขอความช่วยเหลือไปยังฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1798 การปฏิวัติก็เกิดขึ้น เมื่อเหตุการณ์ได้ขยายวงกว้างออกไปทุกที่เช่นนี้ รัฐบาลของพิธช์ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มหัวก้าวจึงได้ทำการกดลัจจารัฐบาลไม่มีความไว้วางใจ เพราะเป็นที่น่าเบลอกที่ไอร์แลนด์เป็นแคಥอลิคทว่ากล้ายามเป็นศูนย์กลางของพวกรัฐนแรง ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแคಥอลิค โปรเตสแตนท์ หรือชาวนาชั้นกลางต่างชื่นชมต่อข้อเขียนของรุสโซ ศิทธิของมนุษยชน ขันติธรรมทางศาสนา Lord Edward Fitzgerald ผู้นำฝ่ายแคಥอลิค และ Wolfe Tone ผู้นำฝ่ายโปรเตสแตนท์ ถึงกับเดินทางมายังฝรั่งเศสเพื่อปรึกษาภัยสถาบันในเวนชั่น กองทัพฝรั่งเศสพยายามจะเข้ามาในไอร์แลนด์ครั้งแรกในระหว่าง ค.ศ. 1796—1797 และครั้งที่สองในฤดูใบไม้ผลิของปี 1968 แต่ไม่ประสบความสำเร็จแต่ยังไงด้ ด้วยการผันแปรทางการเมืองทั้งในฝรั่งเศสและในอังกฤษเองในบันลายรัฐบาลอังกฤษจึงเริ่มเป็นศัตรูกับฝรั่งเศส

สำหรับโปแลนด์สภាសังคมของประเทศคนไม่เหมือนสมที่จะไปกับการปฏิวัติฝรั่งเศส ฝรั่งเศสเป็นมิตรดีกับโปแลนด์โดยเสมอมา

เป็นหลักบื้องกันการรุกรานจากเพื่อนบ้านของโปแลนด์เอง เช่น รุสเซีย ปรัสเซียและออสเตรีย เมื่อการปฏิวัติเกิดขึ้นบรรดานักการศึกษาชาวโปแลนด์ ชุนนางหัวเสรนินย์แม้แต่ Stanislas Poniatowski คนโปรดของพระนางแคทเธอรินได้เข้าร่วมตั้งตัวในครั้งนี้ด้วย และเช่นเดียวกับไบร์ทความกลัวเรื่องการแทรกแซงจากต่างประเทศจึงทำให้พอใจเข้าฝ่ายปฏิวัติ แต่โปแลนด์ไม่กล้า ได้การตั้งสมาคม “นักปรัชญา” ขึ้นที่บ้านของเจ้าชาย Radziwill ซึ่งมีผลให้พระนางแคทเธอรินไม่พอใจและเห็นว่าเป็นพวกจีโนมิน ได้มีการประชุมในสภาได้ออกทำการร่างรัฐธรรมนูญที่คล้ายคลึงกับรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1791 และที่สำคัญสภាឌได้ออกได้ประกาศตัวเป็นผู้แทนของประเทศ ยกเลิกสิทธิในการยั่นยั่งที่เรียกว่า “liberum Veto” ซึ่งก่ออุปสรรคให้กับด้านนิตบัญญัติและด้านบริหารเป็นอย่างมากไปเสีย การสืบราชสมบัติจะต้องเป็นไปในรูปของสิทธิของสายโลหิตและการเลือกตั้ง แต่รัฐธรรมนูญได้เสริมสร้างอำนาจของชนชั้นชุนนางและคงไว้ซึ่งระบบอภิชานธิปไตย (aristocracy) ไม่มีชนชั้นกลางได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในสภาได้ออก ยังไประกว่านั้นสังคมยังไม่ได้รับเปลี่ยนแปลงอย่างใดแม้แต่จะเข้าสู่แบบราชาธิปไตยผู้ทรงกฎหมาย ระบบทางสังคมที่ดินยังคงมีอยู่ มีท่าน้ำชื่นชมอยู่บ้างที่ชาวนาได้รับการพิทักษ์จากกฎหมาย อย่างไรก็ตามพวกหัวก้าวยังคงไม่พอใจถึงกับมีการเชือเชิญให้พระนางแคทเธอรินแห่งรัสเซียเข้ามารับการกับเรื่องนี้ ขอให้ขับไล่ Stanislas และเลิกล้มรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการแบ่งแยกโปแลนด์จึงเกิดตามขั้นมาอีกครั้งหนึ่ง และผลที่ตามมาคือพลังของชาตินิยม ภายใต้การนำของนักชาตินิยม Kosciusko ซึ่งผู้มีอิทธิพลในวอร์ซอ ได้ก่อความไม่สงบขึ้นในตุดูใบไม้ผลิของปี 1794 ในครั้งนี้ฝรั่งเศสไม่พอใจแต่ไม่สามารถจะช่วยได้ดังนั้นการแบ่งแยกโปแลนด์จึงเป็นผลที่ตามมาและโปแลนด์ได้ถูกกลบอกรไปจากแผนที่ของยุโรป

ยังการใช้สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับโปแลนด์ บัญชาอย่างยกของประเทศได้แก่การขัดแย้งกับจักรพรรดิอสเตรีย ไม่ว่าจะเป็นพระนางมาเรีย เทเรซา หรือพระเจ้าโจเซฟที่ 2 แต่ยังการมีความรู้สึกชาตินิยมไม่สูง พากษันชั้นสูงใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาพูดและพอยิ่งจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับราชวงศ์เยปเบิร์กเนื่องจากได้รับสิทธิเสรีภาพและอภิสิทธิ์บ้างอย่าง ดังเช่นเมื่อได้ทำการปฏิวัติในสมัยของจักรพรรดิโจเซฟที่ 2 แต่เมื่อมามีสมัยของลีโอด์ปูลซึ่งเสนอสินบนว่าจะให้ชุนนางยังการให้เหล่านี้คงไว้ซึ่งสิทธิเรื่องทางสังคมที่ดินทุกอย่างที่อยู่ในความสงบ ทว่าในบันดูเหมือนวิญญาณของการปฏิวัติเข้ามานิอิทธิพลโดยทั่วไป ปี ค.ศ. 1793 ชุนนางยังการเรียนได้ทำการปฏิวัติขึ้นอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกันนี้ได้ร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญและประกาศสิทธิของมนุษย์ (Declaration of the Rights of Man)

ที่ลอกเลียนมาจากการของฝรั่งเศส แต่ทุกอย่างก็ลับเข้าสู่ความสงบอีกเมื่อจักรพรรดิfranซิสที่ 2 ทรงทำ การต่อต้านอย่างเด็ดขาด โดยที่จริงแล้วไม่ว่าจะเป็นในสังการหรืออสเตรียผู้ที่ได้ชื่อว่าจากโคนินนั้น ที่แท้จริงไม่ได้เชื่อในหลักการประชาธิปไตยแต่อย่างเดียว ทว่าทั้งความคิดทางค้านสังคมและการเมือง ของชนชั้นกลางหันข้าราชการ นักเขียน นักกฎหมาย อาจารย์ เช่น Laeskovica, Condorcet หรือ แม้แต่ Martinovicz ก็ตาม คนเหล่านี้ได้รับการฝึกฝนตามแบบ "Josephism" เช่นเกียวกับรับความ คิดจากยุคแห่งความรุ่งโรจน์ทางบัญญາและการปฏิวัติฝรั่งเศสอย่างไรก็ตาม คนเหล่านี้ก็ถูกฆ่าตายไปเมื่อ จำนวนมากและขบวนการของเขาก็ไม่ประสบผลสำเร็จแต่ประการใด ความล้มเหลวอาจเนื่องมาจากการ นักปฏิวัติเหล่านี้มิได้นำเอาประชาธิชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือนิจะนั่นอาจเป็นเพราะไม่สามารถบ้อน ทุกสิ่งทุกอย่างให้กับพวงกระหายที่ดินและแก่ชาวนาที่เบื่อหน่ายต่อสังคมได้ อย่างไรก็ตามความคิด ของบุคคลเหล่านี้ยังคงเหลืออยู่ ซึ่งนำมาถึงการปฏิวัติอย่างแท้จริงในปี ค.ศ. 1848

ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้กับฝรั่งเศสกันแล้ว สเปนเป็นประเทศที่ได้รับอิทธิพล จากการปฏิวัติน้อยมาก ถึงแม้ว่าในบางกรณีจะเป็นที่ยอมรับกันว่าสภาพสังคมของสเปนในศตวรรษที่ 19 คล้ายคลึงกับฝรั่งเศส แต่สเปนมีชนชั้นกลางที่อ่อนแอบและไม่มีความรับผิดชอบมากนัก ชาวนาที่ ยากจนมาก ด้วยการศึกษาและผูกพันอยู่กับอิทธิพลคำสอนของศาสนา ส่วนชนชั้นสูงไม่มีพลังพอจะ เข้าดำเนินการบริหารส่วนกลางมากเท่าฝรั่งเศส นอกจากนี้ไปกว่านั้นประเทศยังแตกแยกระหว่างกลุ่ม คนร่ำรวยทางเหนือและกลุ่มยากจนทางใต้และตอนกลางของประเทศ ด้วยเหตุตั้งกล่าวและสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่นยุคแห่งความรุ่งโรจน์ทางบัญญາมิผลผลกระทบต่อประชาชนในทั่วเมืองน้อยมาก ไม่มีการปฏิวัติ ของพวกรชชั้นสูง (aristocratic revolt) และนั่นคืออิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศสจึงได้รับการสนับสนุนจากคนสเปนน้อยมาก ยิ่งไปกว่านั้นอิทธิพลของรัฐบาลและสถาบันศาสนาอย่างบิวาร์ดมิให้ความรู้สึก ชาตินิยมสูงขึ้นได้ นอกจากนี้ยังได้กีดกันข่าวคราวจากฝรั่งเศสมิให้เข้ามายังสเปนได้ แม้แต่ข้อเรียน ของเบร์ก์ถูกโจมตีและเป็นสิ่งต้องห้ามด้วย และยังเห็นได้ชัดเมื่อกองทัพฝรั่งเศสซึ่งอ้างกันว่าเป็นกอง ทัพปลดปล่อยเข้าสู่สเปน ชาวสเปนไม่ว่าจะจากเมืองใหญ่เช่นมาดริดหรือเมืองเล็ก ๆ ได้ต่อสู้อย่าง แข็งแกร่งเพื่อศาสนา พระมหากษัตริย์และประเทศชาติของเขา

ลัทธิชาโคนินนืออิทธิพลไม่มากนักเช่นกันในรัสเซีย รัสเซียเป็นบล็อกอำนาจและประเทศแถบสแกนดิเนเวียแต่ในพรหมแดนอีกด้านหนึ่งของฝรั่งเศส ยอลาแวนต์ เบลเยียม และเจนีวา ได้รับอิทธิพล การปฏิวัติค่อนข้างมากก่อนปี ค.ศ. 1789 และแนวการเมืองในประเทศเหล่านี้ก็มีข้อตัวแย้งกับผู้ปกครอง ขบวนการชาตินิยมในดัชชีถูกบีบไปในปี ค.ศ. 1787 ซึ่งเหตุผลหนึ่งเริ่มมาจากฝรั่งเศสซึ่ง เป็นพันธมิตรของดัชเชง สมาคมได้เริ่มดำเนินการอีกครั้งหนึ่งเมื่อข่าวการปฏิวัติในฝรั่งเศสแพร่สะพัด

ออกໄປในเดือนมกราคม ค.ศ. 1793 พระครรภชาติในประเทศดังกล่าวแตกต่างไปจากพระคราโคบินของฝรั่งเศส สมาชิกประกอบด้วยพ่อค้าและนักอุดสาหกรรมที่ร่ำรวย พวກนี้เคารพสิทธิในทรัพย์สมบัติผสมกับความกลัวเกี่ยวกับอนาคตทางการค้าของตน คนกลุ่มนี้เพียงแต่ไม่พอใจในเรื่องตัวบุคคล (Stadholder และ city regents) ดังนั้นขบวนการรักชาตินี้จึงไม่ให้ความสนใจสนับสนุนกองทัพฝรั่งเศส ดังนั้นหลังจากกองทัพฝรั่งเศสบุกเข้ายึดเบลเยี่ยมได้แล้วขบวนการรักชาติต่าง ๆ จึงถูกทำลายลง ผู้แทนของฝรั่งเศสในกรุงแอมสเตอร์ดัมรายงานมาอย่างรัฐมนตรีต่างประเทศที่ปารีสว่า พระครรภชาติได้ถล่มตัวแล้วในกรุงเยก และส่วนอื่น ๆ ของประเทศเช่นรอตเตอร์ดัมและแอมสเตอร์ดัมก็อ่อนแอกลงมาก

ในสวิสซึ่งจัดว่าได้เคยปกครองโดยระบบประชาธิปไตย เมืองต่าง ๆ ในสวิสถูกปกครองโดยบิชอปและพ่อค้าที่ร่ำรวย การปกครองแบบนี้ได้ถูกท้าทายในปี ค.ศ. 1760 แต่เมืองเจนีวาทำได้เป็นผลสำเร็จเพียงแห่งเดียว การปฏิวัติในฝรั่งเศสส่งอิทธิพลทำให้เมืองอื่น ๆ ดำเนินการเป็นผลสำเร็จ เช่นเจนีวามากขึ้น ค.ศ. 1790 พากลัiggiaชาร์สวิสในปารีสได้ก่อตั้งเป็นสมาคมชื่อ Helvetic Club ทำการพิมพ์กระจายข่าวการปฏิวัติฝรั่งเศสไปในบรรดาเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งชักชวนให้ชาวสวิสดำเนินการตาม แต่ขบวนการรักชาติในสวิสแตกต่างไปจากในเนเธอร์แลนด์หรือเบลเยี่ยม เพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าและชาวนาแบบทงสัน ผลสะท้อนจึงดูไม่รุนแรงนัก

สำหรับเยอรมันซึ่งได้รับการวิจารณ์ว่าได้รับผลกระทบจากการปฏิวัติฝรั่งเศสมากกว่าประเทศในยุโรปอื่น ๆ นั่นมองออกได้เป็น 2 นัย ด้านความคิดกล่าวได้ว่ามีผลอย่างมากต่อนักคิดของเยอรมันคนเหล่านี้แสดงความชื่นชมอย่างเปิดเผย Johann Gottlieb Fichte กล่าวว่า “การปฏิวัติฝรั่งเศสเท่ากับเป็นการสันสุดของยุคเมด” Friedrich Gentz กล่าวว่า “มนุษยชาติทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของการปฏิวัติครั้งนี้” Wilhelm von Humboldt กล่าวว่า “as cold as bright as the sun in December” หรือ Johannes Miller กล่าวว่า “วันที่ 14 กรกฎาคม ในปารีสเป็นวันที่ศจรรย์ที่สุดนับตั้งแต่การเสื่อมของอาณาจักรโรมัน” แต่คนเหล่านี้เป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ในขณะที่ทางด้านการเมืองกลับมีผลไม่นักนัก เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย คนเยอรมันกลับมีปฏิกริยาต่อสังคมกับฝรั่งเศสโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนโยบายเลียนแบบและชัยชนะของเขามากกว่าความคิดเรื่องการปฏิวัติของฝรั่งเศส บารอน สเติน (Baron von Stein) และไฮเดนเบิร์ก (Prince Hardenberg) กล่าวเสนอว่าการต่อสู้กับโนเบลียนเท่ากับเป็นสิ่งต่อเนื่องมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศส นักประวัติศาสตร์จึงลงความเห็นกันว่า การปฏิวัติฝรั่งเศสเป็นสิ่งที่แสดงถึงการกำเนิดลัทธิชาตินิยมในเยอรมัน แต่ถ้าพิจารณา กันให้ลึกซึ้ง ความรู้สึกชาตินิยมของเยอรมันนั้นมีมาก่อนนี้ ค.ศ. 1789 และ⁸ แต่ลัทธิชาตินิยมเป็นลักษณะค่อยเป็น

8. Koppel S. Pinson, *Modern Germany*, (New York : The Macmillan Co., 1969), p.24.

ค่อยไปอยู่ในสภาพการพัฒนาการทางวัฒนธรรม ทว่าหลังจากปี ค.ศ. 1789 เปลี่ยนมาเป็นแบบรุนแรง อันเนื่องมาจากความเกลียดชังการต่อสู้ชาวต่างชาติเป็นแรงกระตุ้นทำให้เกิดเป็นความคิดเห็นตรงกันว่า จะต้องหาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการรวมเยอรมันนีก็ยังต้องรออยู่ต่อมาถึง ครึ่งศตวรรษ

ความสนใจและปฏิกริยาตอบโต้ความคิดปฏิวัติ มีความมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ อาทิ ไวน์แลนด์ บรันสวิก ยัมเบิร์กค่อนข้างซื่นช้มมากในขณะที่แซกโซนีและ แยนโนเวอร์ ปรัสเซีย และรัฐทางใต้มีความคิดที่ตรงกันข้าม ประชาชนโดยทั่วไปยังคงเชื่ออยู่กับปรัชญาการเมืองแบบ Enlightened Despotism พอใจที่จะรับคำสั่งมากกว่าจะถูกเดึง ดังนั้นความซื่นช้มของบรรดาคนปรัชญา หรือนักการศึกษาจึงอยู่ในแคน ๆ และเพราเหตุตั้งกล่าวเมื่อนักปรัชญาเหล่านี้เริ่มเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการปฏิวัติไปในทางลบเมื่อประสบกับเหตุการณ์รุนแรงวุ่นวายในฝรั่งเศสเอง รวมทั้งการขยายอำนาจของฝรั่งเศสเข้าสู่เยอรมัน ความรู้สึกชาตินิยมจึงแพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว เพราะได้รับการตอบรับจากชนทุกชั้น หนังสือพิมพ์ในเยอรมันลงข่าวในวันที่ 25 เมษายน ปี 1792 วิจารณ์การโจรตีของ กองทัพฝรั่งเศสว่าเป็นสิ่งที่เคราะห์มองที่มนุษยชาติได้รับจะได้เห็นแนวความคิดเรื่องชาตินิยมขึ้นถึงขีด สุดในปี 1813 ในสงครามปลดปล่อย (Prussia's War of Liberation)

อิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศสมีผลต่อปรัสเซียเป็นอย่างมาก เพราะได้เห็นตัวอย่างของ ความรุนแรง รัฐบาลปรัสเซียจึงตั้งใจจะปรับปรุงรัฐของตนเสียเอง ยาเดนเบิร์กรายงานต่อพระเจ้า เพfre เดอ วิลเลียมที่ 3 ในปี 1807 ว่า “เราจึงต้องทำการปฏิรูปจากเบื้องบนในสิ่งที่ฝรั่งเศสได้ทำ จากเบื้องล่าง”⁹ ได้มีการปฏิรูปหลายประการด้วยกันเกิดขึ้น ครั้งแรกโดยสเตินและต่อมาโดยยาเดนเบิร์ก ปรัสเซียได้ทำการปฏิรูปของตนไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา และ การทหาร กฤษฎีกาที่ออกเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 1807 ได้ปลดปล่อยสิ่งพันธุ์การของชาวนาปรัสเซียลงเป็นอันมาก ระบบท้าสติดที่ดินถูกยกเลิก ชาวนาไม่สามารถยึดที่อยู่ นิสิตที่จัดการกับชีวิตของ ตนถึงแม้ว่าการค้าจะยังอยู่ในมือของชนชั้นเจ้าของที่ดิน จากการทำงานของยาเดนเบิร์กได้มีกฤษฎีกาออกมานะในระหว่างปี 1810 และ 1811 ยกเลิกกฎหมายที่ข้อบังคับเก่า ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการขยาย ตัวทางการค้าให้หมดไป ได้นำเอาความคิดเสรีทางการค้าของกลุ่มพืชืชิโอเครทและอาดัมสミธเข้ามาใช้ อย่างกว้างขวาง ส่วนด้านการปกครองสเตินได้ปรับปรุงให้มีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นในปี 1808 ทำให้ปรัสเซียได้ชื่อว่า “islands of liberal citizenship” เดือนกันยายนของปี 1808 ปรัสเซีย ได้มีคณะกรรมการรัฐบาลแบบสมัยใหม่ที่มีสมรรถภาพและเปี่ยมวินัย และรัฐบุรุษทั้งสองท่านก็ได้พยายามจะ ก่อตั้งฝ่ายนิติบัญญัติขึ้นอีกด้วย แต่สภาพผู้แทนที่เกิดขึ้นประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐ-

9. Pinson, *Modern Germany*, p.33.

บาล ดังนั้นฝ่ายนิติบัญญัติที่แท้จริงจึงยังไม่เกิดขึ้นจนถึงปี 1848 การปฏิรูปครั้งนี้จึงได้รับการวิจารณ์ว่า “มิใช่ประชาชนได้รับอนุญาตให้ปกครองตนเองแต่เป็นการถูกบังคับให้ทำเช่นนั้น”

ด้านกองทัพ Gerhard Scharnhorst ได้รับแต่งตั้งให้ดําเนินงาน ทหารของปรัสเซียจะมิใช่เป็นพวกทาสศักดิ์ที่ดินและถูกบังคับให้เข้ามาอยู่ในกองทัพอีกต่อไป และการสืบค่าแห่งในกองทัพต่อโดยสายเลือดก็ได้ถูกยกเลิกอีกเช่นกัน ตามสนธิสัญญาที่ผูกพันอยู่กับนโปเลียนปรัสเซียถูกบังคับมิให้มีกำลังทหารเกินกว่า 42,000 คน แต่ Scharnhorst ได้นำเอาแผนการณ์ซุ่มสะสกกำลังเข้ามาใช้ ที่เรียกว่า “Krimper System” ซึ่งทำให้ปรัสเซียสามารถต่อสู้ฝรั่งเศสในสงครามปลดปล่อยได้และยังเป็นแบบอย่างในสังคมโลกครั้งที่หนึ่งอีกด้วย ยัมโบลด์ (Wilhelm von Humboldt) มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากในการวางแผนการศึกษาสมัยใหม่ให้กับปรัสเซีย เขายังคงมุ่งหมายที่จะพัฒนาความคิดเรื่องเศรษฐกิจให้ถูกต้อง ในสมัยนี้เช่นกันที่มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเบอร์ลินขึ้น

การปฏิวัติฝรั่งเศสจึงเปรียบเสมือนการเริ่มต้นของยุคใหม่ แทนทุกอย่างได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงถ้ามิใช่จากชาวเยอรมันเองก็มาจากนโปเลียน เยอรมันนีเริ่มเปลี่ยนความคิดจาก Weltbürgertum มาเป็น Nationalstaat

เมื่อกล่าวโดยสรุปผลของการปฏิวัติในฝรั่งเศสต่อประเทศต่าง ๆ ในยุโรปนับว่าแตกต่างกันออกไป เช่น เทอร์กี รัสเซีย เป็นประเทศแบบบล็อกchain ออสเตรีย ยังการ แล้วรัฐกิจสุ่มแกนดิเนเวียได้รับอิทธิพลจากการปฏิวัติน้อยมาก ส่วนบางประเทศเช่น อังกฤษ สก็อตแลนด์ตอบรับอิทธิพลความคิดการปฏิวัติไว้มาก แต่จะถูกนำไปใช้โดยธรรมชาติอันเนื่องมาจากความกดดันจากความคิดเห็นอื่นและผลของสังคม ส่วนไปแลนด์ ได้สนับสนุนความคิดการปฏิวัติอย่างมากแต่ก็ถูกกดดันโดยเหตุผลอื่น ๆ เช่น ต้องการกำลังกองทัพของฝรั่งเศสในการทำการปฏิวัติในประเทศของตน ประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดของฝรั่งเศส คือ ออสเตรีย จึงพยายามทำการปฏิวัติอีกรั้งหนึ่งใน奥地ใบไม้ผลิปี 1793 หลังจากที่ทำการไม่สำเร็จมาแล้วในปี ค.ศ. 1787 มีแต่ในเบลเยียมที่ผลทำให้เกิดการปฏิวัติในทันทีในปี ค.ศ. 1789 แต่ความคิดเรื่องประชาธิปไตยได้ถูกอ่านจากของออสเตรียและการปฏิวัติซ้อนกันในประเทศของตนเองทำให้หยุดชั่วคราว และสุดท้ายการปฏิวัติของฝรั่งเศสมีผลต่อเหตุการณ์ในเยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ และอิตาลีส่วนใหญ่